

กระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ในเขตการศึกษา 2

Educational Planning Process of the Offices of District

Primary Education in Educational Region II

ยุทธนา พรหมณี

Yuttana Prommance

๑

เลขที่ LC94.15 8173 2537	Pr. Key.....
เลขที่.....	BIB Key 57917
1/5 ส.ศ. 7527	

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Education Thesis in Educational Administration

Prince of Songkla University

2537

ชื่อวิทยานิพนธ์   กระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2
ผู้เขียน   นายยุทธนา พรหมดี
สาขาวิชา   การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา   2537

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้น คือ การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ และการตรวจสอบและทบทวน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 จำนวนรวมทั้งสิ้น 185 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทั้ง 5 ขั้นตอน ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบเอฟ (F-test) และทำการเปรียบเทียบทฤษฎี โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นกำหนดเป้าประสงค์ ขั้นค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ขั้นแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตรวจสอบและทบทวน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ขั้น
3. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ทั้ง 5 ขั้น ไม่แตกต่างกัน

สำหรับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่สำคัญคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับสูง ขาดข้อมูลสารสนเทศ และการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ซึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าวควรให้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ

Thesis Title	Educational Planning Process of the Offices of District Primary Education in Educational Region II
Author	Mr. Yuttana Prommanee
Major Program	Educational Administration
Academic Year	1994

ABSTRACT

This research was basically intended to investigate the performance levels of educational planning process of District Primary Education Office in Educational Region II in terms of 5 stages of educational planning process : identifying goals, searching for opportunities and considering obstacles, translating opportunities into available courses of action, selecting best courses and setting objectives, and reviewing and revising.

The samples of this study were 185 subjects comprising heads of district primary education officers, heads of district supervisory officers, district office staff heads, heads of district finance and equipment section, and heads of general administration section under the Office of District Primary Education in Educational Region II. The instrument for data collection consisted of three parts : part one was a checklist on the respondents' background information; part two was a rating scale questionnaire on the performance in all 5 stages of educational planning process of District Primary Education Offices in Educational Region II, and part three was an open-ended question concerning performance problems of education planning process of District Primary Education Offices as well as suggestions for improving the educational planning process. Data obtained

were analyzed using percentage, arithmetic mean, standard deviation, F-test and Scheffe's method for ad hoc multiple comparison.

The results indicated that :

1. The overall performance levels of educational planning process of District Primary Education Offices were at a moderate level.
2. The heads of district primary education officers, heads of district supervisory officers, district office staff heads, heads of district finance and equipment section, and heads of general administration section performed all 5 stages of educational planning process (eg., identifying goals, searching for opportunities and considering obstacles, translating opportunities into available courses of action, selecting best courses and setting objectives, and reviewing and revising) differently at .01 level.
3. There was no significant difference in all 5 stages of educational planning process between the heads of district primary education officers, heads of district supervisory officers, district office staff heads, heads of district finance and equipment section, and heads of general administration section of District Primary Education Office in Pattani, Yala, Narathiwat and Satun.

Following were the educational planning process problems identified by the respondents : there was a lack of the relevant documents concerning goals of the higher office units, of information and unsystematic storage of information in the Office of District Primary Education with all necessary and relevant documents concerning goals and functions of various office units and the Office of District Primary Education should be in turn provided with a computer hardware for data storage and information management.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สองท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ สันติวรานนท์ ในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจ แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนคอยให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และคณะกรรมการอีกสองท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย และ ดร.ผ่องศรี วาณิชสุภวงส์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจนทำให้ผู้วิจัยได้รับความคิดในการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ นายภักดิ์ ศิริโกภา ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด นราธิวาส นายสิโรตนะ มธุรภักดิ์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหนองจิก นายวสันต์ ธนภิรมณ์ หัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องช่วยให้การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

คุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บิดา มารดา คุณครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน

ยุพธมา พรหมณี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(5)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการตาราง.....	(11)
รายการภาพประกอบ.....	(15)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายของการวางแผน.....	8
ความสำคัญของการวางแผน.....	9
องค์ประกอบของการวางแผน.....	12
ขั้นของแผน.....	15
ประเภทของแผน.....	20
รูปแบบของกระบวนการวางแผน.....	22
การกำหนดเป้าประสงค์.....	24
การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา.....	25
	(8)

การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ.....	27
การเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด.....	28
การตรวจสอบทบทวน.....	29
การวางแผนทางการศึกษา.....	31
แนวคิดในการวางแผนทางการศึกษา.....	32
การวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ... งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
งานวิจัยในประเทศ.....	46
งานวิจัยต่างประเทศ.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากร.....	54
กลุ่มตัวอย่าง.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
เกณฑ์การให้คะแนน.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิจัย.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
เกณฑ์ในการแปลผลข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 บทสรุปการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	96
วัตถุประสงค์.....	96
สมมติฐานของการวิจัย.....	97
วิธีดำเนินการ.....	98
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
สรุปผลการวิจัย.....	100

อภิปรายผล.....	106
ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	123
ประวัติผู้เขียน.....	139

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และจังหวัด	55
2. การวิเคราะห์ข้อมูล	59
3. จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจังหวัด	66
4. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2	68
5. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของหัวหน้าการ ประถมศึกษาอำเภอ	69
6. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของหัวหน้าหน่วย ศึกษานิเทศก์อำเภอ	70
7. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของหัวหน้างาน การเจ้าหน้าที่	71
8. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของหัวหน้างาน การเงินและพัสดุ	72
9. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของหัวหน้างาน บริหารทั่วไป	73

10. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี	74
11. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดยะลา	75
12. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนราธิวาส	76
13. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสตูล	77
14. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการ ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขึ้นการกำหนดเป้าประสงค์ ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน	78
15. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผน ขึ้นการกำหนดเป้าประสงค์ ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน	79
16. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการ ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขึ้นการค้นหาโอกาส และพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผน ทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขต การศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน	80

17. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา 81
18. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน 82
19. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ 83
20. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน 84
21. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ 85
22. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน 86

23. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการตรวจสอบและทบทวน	87
24. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล	88
25. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขในการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2	90
26. แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม	137
27. แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	138

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. ชั้นของแผน	16
2. ชั้นของแผน	17
3. แสดงความสัมพันธ์ของระบบการศึกษากับระบบอื่น ๆ ในสังคม	35
4. การจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษา ระยะ 5 ปี	37
5. กระบวนการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี	39
6. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี	43
7. กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี	45

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การวางแผนการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนแรกที่จะต้องดำเนินการก่อนอื่นใดทั้งหมด มิฉะนั้นแล้วผู้บริหารจะไม่มีกรอบหรือเค้าโครงเพื่อการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน หรือไม่มีคู่มือที่ใช้กำกับควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่วางไว้ ผู้บริหารที่ไม่เห็นความสำคัญของแผนหรือการวางแผน อาจจะบริหารงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้บ้างในกรณีที่ไม่โชคดี แต่ถ้าปราศจากการวางแผนแล้วจะไม่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดได้ ภิญ โญ สาร (2523 : 10) เชื่อว่า หากผู้บริหารมีทักษะในการวางแผนแล้วเท่ากับว่างานนั้นสำเร็จไปแล้วส่วนหนึ่ง สอนานจิตร์ สุคนทรทรัพย์ (2524 : 38) กล่าวว่าไว้ว่าในการพัฒนาการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ทั้งในลักษณะของงานแต่ละด้านอย่างถ่องแท้ และที่สำคัญจะต้องมีความรู้และทักษะในการวางแผนด้วย

อย่างไรก็ตามจากการวิจัยของวิทย์ภา กุรัตน (2530 : 39) พบว่า ปัญหาการวางแผน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผน ในทำนองเดียวกัน นานิตย์ ไชยกิจ (2532 : 39) ทำการวิจัยพบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการวางแผน ขาดความรู้ในด้านการวางแผน และไม่นำนวัตกรรมมาใช้ในการวางแผน ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : บทนำ) ได้ศึกษาการวางแผนการศึกษาของหน่วยงานในสังกัด พบว่าปัจจุบันแม้หน่วยงานทุกระดับจะมีการวางแผนและจัดทำแผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานแล้วก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ปัญหาสำคัญของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผน

การดำเนินการวางแผนนั้นนอกจากต้องปฏิบัติไปตามกระบวนการของการวางแผนแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของแผนย่อมเกิดจากผู้วางแผนเป็นสำคัญในการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอนั้น ผู้จัดทำแผนจะประกอบไปด้วย หัวหน้างานของแต่ละงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป โดยมีหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นหัวหน้า บุคลากรเหล่านี้จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวางแผนเป็นอย่างดี เมื่อก้าวถึงกระบวนการวางแผน แมสซี และดักลาส (Massie and Douglas, 1981 อ้างถึงใน ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 118) ได้เสนอกระบวนการวางแผนไว้ 5 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องและครอบคลุมกับความหมายของการวางแผน ได้แก่ การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและการทบทวน

ในการบริหารการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานการศึกษามาเป็นเวลาหลายปีแล้วก็ตาม แต่ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษายังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เขตการศึกษา 2 ซึ่งมีเขตพื้นที่ 4 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาสและสตูล คุณภาพการศึกษาของนักเรียนยังต่ำอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด จากรายงานสถิติข้อมูลทางการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 (2533 : 42-48) สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดเกือบทุกกลุ่มประสบการณ์วิชา ซึ่งผลจากคุณภาพการศึกษาคงกล่าวย่อมเป็นผลมาจากการบริหารและการวางแผนการศึกษาของหน่วยงานจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่เขตการศึกษา 2 โดยตรง

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในพื้นที่เขตการศึกษา 2 จึงมีความสนใจและต้องการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด ด้านใดบ้างที่เป็นปัญหาและปฏิบัติได้

มากกว่ากัน ข้อเสนอแนะและผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คาดว่าจะเป็แนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ
  - 1.1 การกำหนดเป้าประสงค์
  - 1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา
  - 1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
  - 1.4 การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดวัตถุประสงค์
  - 1.5 การตรวจสอบและการทบทวน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน ตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล
4. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นกำหนดเป้าประสงค์แตกต่างกัน

2. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในชั้นก้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาแตกต่างกัน
3. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในชั้นแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติแตกต่างกัน
4. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในชั้นเลือกแนวทางและกำหนดวัตถุประสงค์แตกต่างกัน
5. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในชั้นตรวจสอบและทบทวนแตกต่างกัน
6. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

1. ช่วยให้การยกระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้การยกระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกันว่าแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับสูงได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรกลุ่มที่ปฏิบัติงานวางแผนอยู่ในระดับต่ำให้ปฏิบัติงานวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3. ช่วยให้การปรับระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้หน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในสังกัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้เกี่ยวข้อง อันจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษารั้วนี้มุ่งศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน ของ แมสซี และดักลาส (Massie and Douglas, 1981 อ้างถึงใน ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 118) คือ

- 1.1 การกำหนดเป้าประสงค์ (Identify Goals)
- 1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา (Search for Opportunities and Consider Obstacles)
- 1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ (Translate Opportunities into Available Courses of Action)
- 1.4 การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Select Best Course and Set Objectives)
- 1.5 การตรวจสอบและการทบทวน (Review and Revise)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ปีงบประมาณ 2537 จำนวน 398 คน โดยสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยเฉพาะผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโดยตรง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถม

ศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป จำนวนรวมทั้งสิ้น 185 คน

3. ตัวแปรที่จะใช้วิจัยครั้งนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ มี

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น

3.1.1.1 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

3.1.1.2 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

3.1.1.3 หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่

3.1.1.4 หัวหน้างานการเงินและพัสดุ

3.1.1.5 หัวหน้างานบริหารทั่วไป

3.1.2 จังหวัดในเขตการศึกษา 2 มี 4 จังหวัด

3.1.2.1 ปัตตานี

3.1.2.2 ยะลา

3.1.2.3 นราธิวาส

3.1.2.4 สตูล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาที่มีต่อสภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ

3.2.1 การกำหนดเป้าประสงค์

3.2.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรค

3.2.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

3.2.4 การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดวัตถุประสงค์

3.2.5 การตรวจสอบและทบทวน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง

การปฏิบัติกิจกรรมวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี และแผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี เพื่อเตรียมการปฏิบัติการกิจของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามขั้นตอนการวางแผนของแมสซี และคักลาส กำหนด 5 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดเป้าประสงค์ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาล แผนการศึกษาของชาติ นโยบายจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อนำไปจัดทำแผนงาน โครงการ ใ้บริหารงานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรค ปัญหา หมายถึงกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จำเป็นต่าง ๆ และเปิด โอกาสให้ทุกฝ่ายงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แล้วรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน

1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมการวางแผนที่เสนอทางเลือกให้ผู้บริหาร ได้ตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติ โดยได้พิจารณาข้อดี และจุดอ่อนของแผนอย่างรอบคอบ ด้วยการ ใช้เหตุผลเป็นสำคัญ เช่นจะต้องสามารถประมาณการทรัพยากรที่จะต้องใช้ให้เหมาะสมและจะต้องมีความสามารถในการคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ในแนวทางที่เลือกแล้วนั้น

1.4 การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึงกิจกรรมที่นำเป้าประสงค์ ข้อมูล แนวความคิด ทฤษฎี และแนวทางเลือกการปฏิบัติมาพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด จะนำไปสู่ความสำเร็จโดยเป็นข้อความที่ชัดเจนแน่นอน และวัดได้ แบ่งงานกันทำตามหน้าที่และความชำนาญเฉพาะ ทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และทำงานใ้บรรลุถึงความสำเร็จ

1.5 การตรวจสอบและทบทวน หมายถึง การตรวจสอบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของแผนเมื่อพบข้อผิดพลาดจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นก่อนที่จะนำแผน ไปสู่การปฏิบัติ

2. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 2

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ทฤษฎี แนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนตามลำดับดังนี้ ความหมายของการวางแผน ความสำคัญของการวางแผน องค์ประกอบของการวางแผน ชั้นของแผนประเภทของแผน รูปแบบของกระบวนการวางแผน การกำหนดเป้าประสงค์การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด การตรวจสอบทบทวน การวางแผนทางการศึกษา แนวคิดในการวางแผนทางการศึกษา การวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการวางแผน

จากการศึกษาความหมายของการวางแผนจากตำราและเอกสารต่าง ๆ พบว่า นักการศึกษาและผู้รู้ทางการวางแผน ได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้หลายลักษณะแตกต่างกันไปตามทรรศนะที่แต่ละคนยึดถือ กิตติมา ปรีดีคิลก (2532 : 24) ได้ให้ทรรศนะต่อการวางแผนไว้ว่า หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้าเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินการไว้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทวี ทิมจำ (2523 : 2) กล่าวว่า การวางแผนเป็นรากฐานแห่งการเริ่มต้นของการดำเนินงานต่าง ๆ ของการบริหารเพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปตามความมุ่งหมายอย่างดีที่สุด ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ ชนิตา รัศมีพลเมือง (2532 : 131) อธิบายว่าการวางแผน หมายถึง กระบวนการตัดสินใจสำหรับอนาคต โดยมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดทิศทาง และควบคุมไว้แล้วด้วยวิถีทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

อดิษฐ์ ชาติกำแพง (2525 : 130) กล่าวว่า การวางแผน คือ การจัดทำโครงการก่อนการทำงานให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีระเบียบ ไม่สับสน

เสถียร เหลืองอร่าม (2528 : 40) ให้ความเห็นว่า การวางแผนเป็นการจัดลำดับขั้นตอนในการกำหนดงานให้บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องลงมือปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้ว่า ควรลงมือปฏิบัติงานอะไรก่อนหรือหลัง ดังที่ตนได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ ธงชัย สันติวงษ์ (2534 : 2) ให้ความหมายว่า การวางแผนเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลหรือองค์การทำการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับงานบางอย่างที่จะกระทำในอนาคต กระบวนการดังกล่าวจะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นชุดกิจกรรมต่อเนื่องกัน คุนซ์ และโอ คอนเนล (Koontz and O'Donnell, 1972 : 113) ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการกำหนดกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะดำเนินการ ทิศทางและวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดขึ้นภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดและภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด มีความต่อเนื่องสอดคล้องในการกำหนดสำหรับกิจกรรมหนึ่ง ๆว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด ที่ใด และโดยใคร

สรุป การวางแผน หมายถึง การตัดสินใจไว้ล่วงหน้าที่ผ่านการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างรอบคอบและมีข้อมูลที่ดี เพื่อเตรียมการให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย ประหยัด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ความสำคัญของวางแผน

การวางแผน เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นงานสำคัญยิ่งในกระบวนการบริหารและการจัดการของหน่วยงาน และระบบบริหารทั้งระบบ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2532 : 24) สอดคล้องกับความเห็นของ โกมินทร์ สังคะนอง (2529 : 12) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพราะการวางแผนเป็นกิจกรรมแรกที่จะต้องดำเนินการก่อนสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น มิฉะนั้นผู้บริหารจะไม่มีกรอบหรือเค้าโครงเพื่อดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน หรือไม่มีคู่มือที่ใช้กำกับควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตาม

วัตถุประสงค์และเป้าหมายภายในกำหนดระยะเวลาที่วางไว้ ส่วน สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2533 : 106) กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนการศึกษา สรุปได้ว่า

- 1) การวางแผนจะช่วยให้ทราบแน่ชัดถึงเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา
- 2) แผนงานจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานและควบคุมงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 3) การวางแผนจะทำให้กำหนดและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) แผนงาน จะทำให้บุคลากรภายในหน่วยงานทราบและเข้าใจถึงงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 5) การวางแผนจะทำให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้อย่างเต็มที่

สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 83) ให้ความสำคัญของการวางแผน คือ ข้อกำหนดที่คาดหวังจะปฏิบัติในอนาคต แผนจึงเป็นที่รวมแห่งการปฏิบัติห้วงขององค์กร แผนที่ดีจึงช่วยอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานขององค์กร สรุปได้ดังนี้

- 1) การวางแผนช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประสานสอดคล้องกัน การทำงานเป็นทีมก่อให้เกิดสามัคคีในหมู่คณะ
- 2) การปฏิบัติงานตามแผน ย่อมก่อให้เกิดการประหยัดทั้งกำลังเงิน กำลังคน และเวลา
- 3) แผนงาน จะช่วยให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
- 4) แผนงานช่วยให้การตรวจสอบและควบคุมงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 5) แผนงานจะช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของผู้บังคับบัญชาให้น้อยลง โดยเฉพาะการใช้เทคนิคการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegation of Authority)

จะได้ผลดีมาก

6) แผนงานที่ดีจะสามารถระดมกำลังคนและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กรมาใช้ได้อย่างได้ผลโดยทั่วถึง

7) ช่วยให้การขยายงาน และการปรับปรุงองค์กรดำเนินไปได้โดยสะดวกรวดเร็ว

ส่วนความเห็นของ ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 95-96) กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนว่า "การวางแผนคือชีวิต และความเจริญก้าวหน้าของทุกคนและทุกหน่วยงาน บุคคลหรือหน่วยงานจะไม่สามารถมีชีวิตหรือประสบกับความเจริญก้าวหน้าได้ถ้าปราศจากการวางแผนที่ดี สมยศ นาวิการ (2522 : 3) ซึ่งให้เห็นว่า การวางแผนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ

- 1) ช่วยค้นหา หรือชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
- 2) ช่วยปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรให้ดีขึ้นตลอดเวลา
- 3) ช่วยทำให้ปรับทิศทางอนาคตขององค์กร ตลอดจนกำนิคมและ

วัตถุประสงค์ขององค์กรให้ชัดเจนอยู่เสมอ

- 4) ช่วยในแต่ละบุคคลหรือองค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม
- 5) ช่วยเหลือผู้บริหารให้สามารถมั่นใจเกี่ยวกับปัญหาความอยู่รอดขององค์กร

สำหรับ อัลเลน (Allen, 1982 : 27-28) สรุปความสำคัญของการวางแผนว่าเป็นคุณูญแจสำคัญที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของกิจการ เป็นสิ่งที่ช่วยให้ความมุ่งหวังบรรลุความสำเร็จได้มากขึ้น การวางแผนเป็นสิ่งที่นำไปสู่การมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบแก่ผู้ร่วมงาน เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้บุคคลในองค์กร ช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสื่อสารขึ้นในการทำงาน และการวางแผนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการควบคุมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ดี

กล่าวโดยสรุปแล้วแผนมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักประกันความเชื่อมั่นถึงความสำเร็จตามความต้องการหรือตามวัตถุประสงค์
2. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จทันตามเวลา
3. การวางแผนช่วยให้ประหยัดทรัพยากร ทั้งเงิน วัสดุ เวลา และกำลังคน
4. การวางแผนเป็นการจัดกำลังบุคลากร ได้อย่างชัดเจนสอดคล้องกับความรู้ความสามารถ สร้างความสามัคคีในทีมงาน เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน
5. การวางแผนช่วยให้หน่วยงานดำเนินงานอย่างมีระบบที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้า

องค์ประกอบของการวางแผน

นักการศึกษาและผู้รู้ทางการวางแผนได้แบ่งองค์ประกอบของการวางแผนไว้หลายแบบ ดังนี้

แบงคาร์ท และทรูล (Banghart and Trull, 1973 : 10-11) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผนทางการศึกษา มี 9 ประการ คือ

- 1) ความเชื่อมั่น (Significance) ต้องพิจารณาถึง
  - 1.1) การกำหนดแนวทางการทำงานให้ชัดเจน
  - 1.2) การกำหนดเกณฑ์สำหรับประเมินผล
- 2) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ต้องพิจารณาถึง
  - 2.1) อำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม
  - 2.2) ความเป็นไปได้ทางเทคนิคและวิธีการ
  - 2.3) การประมาณการด้านการลงทุน
- 3) ความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Relevance)
  - 3.1) การมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทุกขั้นตอนของกระบวนการ
  - 3.2) ความมั่นใจว่าจะสามารถแก้ปัญหาได้เมื่อเวลาดำเนินการ
  - 3.3) ความมั่นใจได้ว่าเป็นกระบวนการที่สามารถตอบสนอง
- 4) ความแน่นอนชัดเจน (Definitiveness)
- 5) ความประหยัด (Parsimoniousness)
- 6) ความยืดหยุ่น (Adaptability)
- 7) เวลา (Time) ควรพิจารณาถึง
  - 7.1) การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของสิ่งที่เกี่ยวข้อง
  - 7.2) การเปลี่ยนแปลงทันทีทันใด
  - 7.3) ความสามารถในการประเมินความต้องการปัจจุบันกับอนาคต
  - 7.4) ความขาดแคลนนักวางแผนในช่วงเวลาที่ผ่านไป
- 8) การกำกับควบคุม (Monitoring)
- 9) สารสำคัญ (Subject Matters) ประกอบด้วย
  - 9.1) จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

- 9.2) แผนดำเนินงานและการสนับสนุน
- 9.3) กำลั้งคน
- 9.4) วัสดุอุปกรณ์
- 9.5) งบประมาณ
- 9.6) โครงสร้างการบริหารหรือการจัดการ
- 9.7) สภาพแวดล้อมทางสังคม

ในส่วนของ กติมา ปรีดีคิลก (2532 : 25-26) ได้ให้ทัศนะว่า องค์ประกอบของการวางแผน มีดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะมีการปฏิบัติอะไร และอย่างไร เป็นการชี้ทางให้เห็นและเป็นการป้องกันการเข้าใจผิดและหลงทาง วัตถุประสงค์จะต้องกำหนดไว้แจ่มแจ้งชัดเจน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ต้องการจัดเรียงลำดับวัตถุประสงค์ และมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ ไป
- 2) มาตรฐานในการบริหาร เป็นการกำหนดความต้องการความสมดุลย์และความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหลาย มาตรฐานเป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการควบคุม การกำหนดอาจเขียนเป็นคำอธิบายหรือโดยการบอกกล่าวด้วยคำพูด ให้ถือปฏิบัติตาม
- 3) งบประมาณ ได้แก่แผนการรับและแผนการจ่าย ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นสิ่งที่จะช่วยกำหนดเป็นเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม และใช้เป็นแผนการควบคุมได้
- 4) แผนงาน เป็นแผนเบ็ดเสร็จซึ่งรวมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และการจัดเรียงลำดับของกิจกรรม ซึ่งจะต้องทำตามกำหนดระยะเวลาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 5) นโยบาย หมายถึง การตกลงขั้นต้นในการกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ และสอดคล้องกันและแสดงให้เห็นถึงการพัฒนากิจการในที่สุด
- 6) วิธีปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของงานทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกัน มีการจัดเรียงลำดับ พร้อมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติ ตลอดจนจัดสายทางเดินของงานไว้ด้วย วิธีปฏิบัติควรจะแน่นอนมันคงจะเปลี่ยนแปลงต่อเมื่อมีเหตุการณ์กระทบต่อการดำเนินงานเกิดขึ้นเท่านั้น

7) วิธีการ หมายถึง ขั้นตอนของวิธีปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง และเป็นการกำหนดว่างานขั้นนี้จะต้องปฏิบัติอย่างไร โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ ค่าใช้จ่าย เวลา เงิน และกำลัง

สุรพงษ์ ปนาคกุล (2526 : 10) กล่าวถึงองค์ประกอบการวางแผน ไว้ว่าประกอบด้วย 5 ชั้น ดังนี้

1) วัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ ก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางของการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้สำเร็จ ส่วนการกำหนดเป้าหมายเป็นการกำหนดรายละเอียดของวัตถุประสงค์ ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะเป็นรายละเอียดอักษรที่ชัดเจน และง่ายต่อการเข้าใจ สามารถทำให้สำเร็จได้ และวัดผลการทำงานได้ในรูปของเวลาและปริมาณ

2) เป็นระบบ (System) หลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ และทราบว่า จะต้องดำเนินกิจกรรมอะไรแล้ว จะต้องศึกษาวิธีการที่จะให้ผลงานนั้นสำเร็จตาม วัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงตัวป้อนหรือปัจจัยกระบวนการจนกระทั่งได้ผลผลิตออกมา

3) มีความสอดคล้องกับความต้องการของคนส่วนใหญ่ในสังคม การวางแผนใด ๆ ก็ตามจุดหมายปลายทางก็คือ ต้องการให้คนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ เป็นธรรมและประหยัดทรัพยากร

4) ข้อมูลหรือข่าวสารจะนำมาใช้ประกอบการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต โดยอาศัยเครื่องมือทางสถิติและคณิตศาสตร์ เนื่องจากการวางแผนเป็นการกำหนดว่าจะทำอะไรในอนาคต ดังนั้นข้อมูลหรือข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้มาจากการบันทึก สถิติ หรือการออกสนามจะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการวางแผนมาก ซึ่งจะมีผลทำให้การดำเนินกิจกรรมตามแผนนั้นละความเล็งลง และเกิดความคิดพลาดน้อยที่สุด

5) การเปรียบเทียบทางเลือก ในการวางแผนจำเป็นจะต้องสร้างทางเลือกเอาไว้มาก ๆ และวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีที่สุด

การแบ่งองค์ประกอบของการวางแผนนอกจากจะแบ่งได้ตามลักษณะต่าง ๆ ดังที่ได้เ็นมากแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 ข: 37) ได้กำหนดองค์ประกอบของการวางแผนไว้ 5 องค์ประกอบ คือ

1) จุดหมาย (Ends) ก็คือวัตถุประสงค์ประสงค์ (Objectives) จุดหมายหลัก (Goal) และเป้าหมาย (Target)

2) วิธีการ (Means) ก็คือการเลือกนโยบาย แผน วิธีดำเนินการ และวิธีปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายหลักที่วางไว้

3) ทรัพยากร (Resources) ก็คือการกำหนดประเภท และปริมาณของทรัพยากรที่ต้องการ วิธีการที่จะให้ได้มา และวิธีการจัดสรรให้แก่โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ

4) การดำเนินงาน (Operation) ก็คือการกำหนดวิธีการตัดสินใจ และวิธีการที่จะนำมาตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนฯ ที่วางไว้

5) การควบคุม (Controlling) ก็คือการกำหนดวิธีที่จะภาคคะเนหรือตรวจสอบความผิดพลาดล้มเหลวที่จะเกิดขึ้น เพื่อหาวิธีป้องกันหรือแก้ไข ซึ่งจะต้องทำต่อเนื่องกันไป

จากองค์ประกอบของการวางแผนดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผน ควรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
2. วิธีการดำเนินการและควบคุมให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
3. การกำหนดความต้องการทรัพยากร ตลอดจนวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพยากร
4. การประเมินผลเพื่อหาวิธีการป้องกันหรือแก้ไข

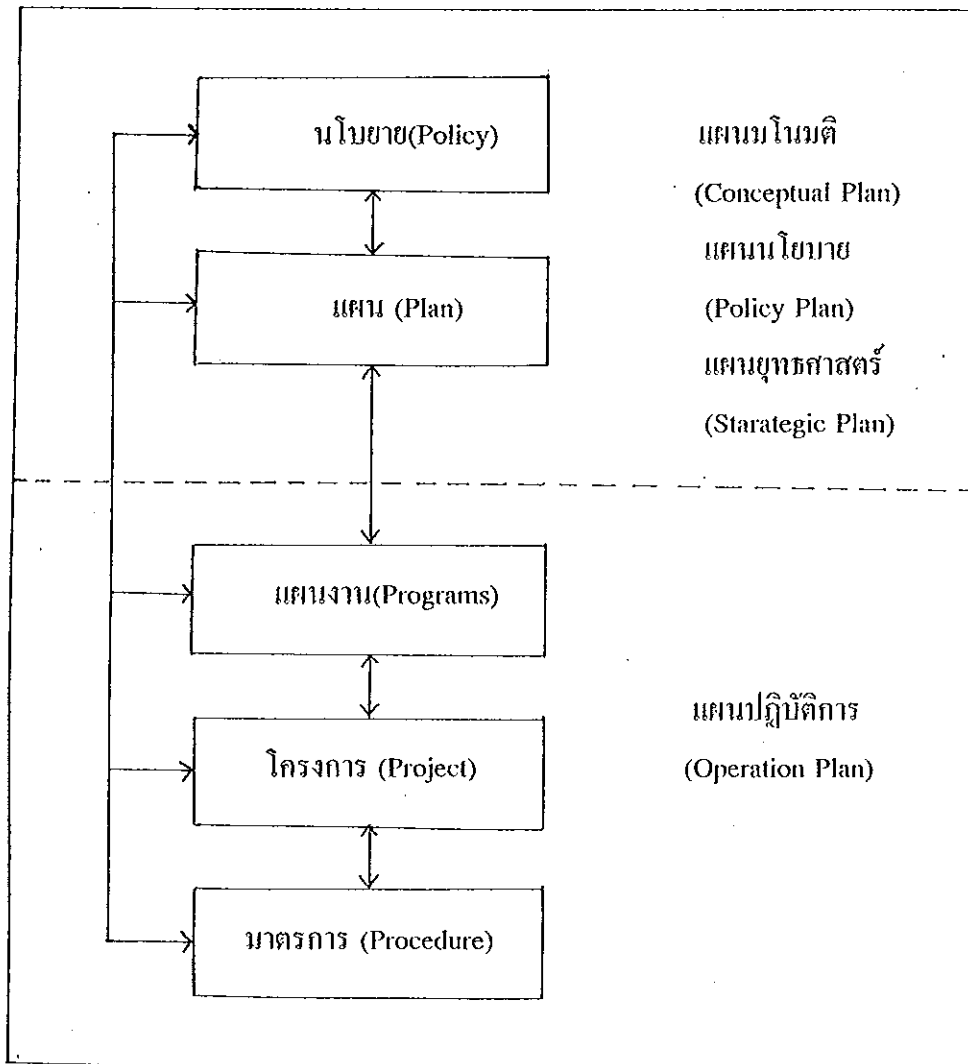
ชั้นของแผน

แผนจะมีลักษณะเป็นขั้น (Hierarchy) ซึ่งในแต่ละขั้นจะมีรายละเอียด

ที่แตกต่างกัน ประมุข รอดประเสริฐ (2535 : 125) ได้กำหนดชั้นของแผนไว้

5 ชั้น ได้แก่ นโยบาย (Policy) แผน (Plan) แผนงาน(Program) โครงการ (Project)

และมาตรฐานการ (Procedure) ตามลำดับดังภาพประกอบ 1

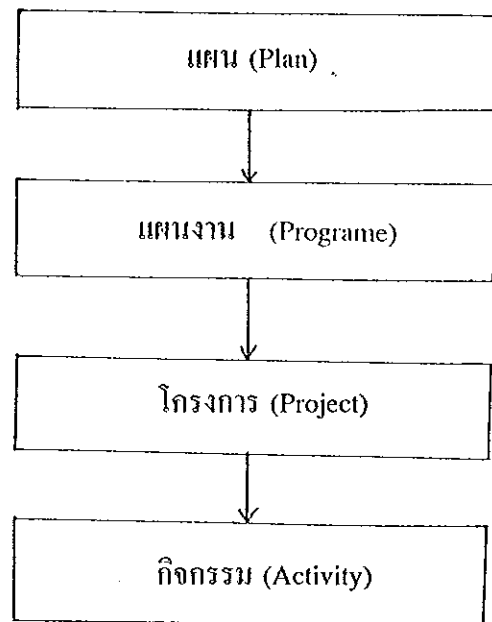
ภาพประกอบ 1 ชั้นของแผน

ที่มา : ประทุม รอดประเสริฐ, 2535 : 125

จากภาพประกอบ 1 จะเห็นว่า แผนมีรายละเอียดลดหลั่นกันลงมา โดยนโยบายจะประกอบไปด้วยแผนหลาย ๆ แผน ในหนึ่งแผนจะต้องประกอบด้วยแผนงานหลายแผนงานตามภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงาน ในหนึ่งแผนงานจะประกอบด้วยโครงการหลายโครงการ และในแต่ละโครงการจะประกอบด้วย มาตรการหลายวิธีการ แผนแต่ละระดับชั้นจะมีส่วนเกี่ยวพันกันเสมอ การไม่บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของแผนระดับหนึ่ง อาจมีสาเหตุมาจากแผนระดับอื่น ๆ เช่น ความล้มเหลวของ

แผนงานหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากแผนระดับสูงกว่าหรือสาเหตุมาจากโครงการซึ่งเป็นแผนในระดับต่ำกว่าที่ไม่ชัดเจนหรือขาดประสิทธิภาพ เป็นต้น

จากการแบ่งชั้นของแผนดังกล่าวข้างต้นมีบางส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกันไปจากการแบ่งชั้นของแผนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 ก : 3) ซึ่งได้แบ่งชั้นของแผนออกเป็น 4 ระดับ คือ แผน (Plan) แผนงาน (Programe) โครงการ (Project) กิจกรรม (Activity) ตามลำดับดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ชั้นของแผน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526 ก : 4

กล่าวโดยสรุปแล้วชั้นของแผนจะประกอบด้วย นโยบาย แผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมตามลำดับ เพื่อให้เข้าใจชั้นของแผนในแต่ละชั้นให้เป็นแนวทางเดียวกัน ผู้วิจัยขอเสนอในรายละเอียดดังต่อไปนี้

นโยบาย คือ แนวปฏิบัติซึ่งระบุถึงคุณค่าหรือประโยชน์อันพึงจะได้รับจากการปฏิบัติ ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นแนวทางปฏิบัติการบริหาร การกำหนดวิถีการ การกำหนดกระบวนการ ตลอดจนการวางแผนแผน (อนันต์ เกตุวงศ์, 2523 : 31)

สอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 14) กล่าวว่านโยบายเป็นข้อความหรือความเข้าใจร่วมกันอย่างกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหารในลักษณะแสดงให้เห็นถึงวิธิต่าง และผลแห่งการดำเนินงาน นโยบายที่ดีย่อมทำให้การตัดสินใจถูกต้องและติดตามไปด้วย นโยบายที่ดีย่อมทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดย

- 1) ช่วยสนับสนุนให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง
- 2) เป็นการควบคุมขั้นพื้นฐานของการบริหารงาน
- 3) ทำให้เกิดความแน่นอนและประสานงานในการปฏิบัติงาน
- 4) ช่วยลดเวลาที่ต้องใช้ในการตัดสินใจ

แผน คือ แนวทางหรือวิธีการที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยนโยบาย

วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน แผนงาน โครงการ การใช้ทรัพยากรและการประเมินผล หรือประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผนตั้งแต่เตรียมการวางแผนขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526 ข : 3) และประพิศ นามกร (2525 : 22) ให้ความหมายของแผน คือ ที่รวมของแผนงานหลาย ๆ แผนงานที่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยทั่วไปแล้วแผนจะรวมตัวแปรไว้อย่างน้อย 6 อย่างคือ

- 1) อนาคต
- 2) การปฏิบัติ
- 3) บุคคลหรือองค์การที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผน
- 4) การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นขณะปฏิบัติตามแผน
- 5) มาตรฐาน

6) ความประหยัด สมรรถภาพและการตรงต่อเวลา

แผนงาน หมายถึง แผนที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้ดำเนินการให้บรรลุถึงงานหนึ่งงานใดตามภารกิจขององค์การ เช่น โรงเรียนแบ่งภารกิจออกเป็น งานการเรียน การสอน งานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานการบริหารกิจการนักเรียน และอื่น ๆ ซึ่งแต่ละงานจะประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรม ดังนั้น การกำหนดแนวทางให้แต่ละกิจกรรมย่อยดำเนินงาน เรียกว่า แผนงาน คือที่รวมของกลุ่มโครงการ (Project หลาย ๆ โครงการ (ประพิศ นามกร, 2525 : 22) ในเรื่องแผนงาน

ก่อน สวัสดิ์พาณิชย์ และคนอื่น ๆ (2529 : 4-5) กล่าวว่า การแปลแผนออกเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำแผนไปปฏิบัติ และได้เสนอแนะ ข้อที่ควรพิจารณา ในการดำเนินการวางแผนงานที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ต้องจัดลำดับความสำคัญของงานที่จะทำ
- 2) การเลือกพื้นที่ในการปฏิบัติงาน
- 3) การเลือกยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน
- 4) การเลือกและประมาณการทรัพยากรที่ต้องใช้

โครงการ หมายถึง แผนซึ่งถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้ดำเนินการให้บรรลุถึง กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของแผนงาน โครงการจะมีรายละเอียดชัดเจน และอาจมี ช่วงอายุระหว่าง 1-3 ปี (ประทุม รอดประเสริฐ, 2535 : 127) ส่วน ก่อน สวัสดิ์พาณิชย์ และคนอื่น ๆ (2529 : 6) อธิบายว่า โครงการ (Project) คือแผนที่กำหนดกิจกรรมการดำเนินงานไว้อย่างละเอียด ที่สามารถดำเนินการได้ หรือ โครงการ เป็นการวางแผนเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง รายละเอียดของโครงการนั้นมีข้อความที่ชี้ชัดว่า มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างไร จะให้ใครปฏิบัติ ปฏิบัติที่ไหน ใช้เวลานานเท่าใด ใช้ทรัพยากรมากน้อยเพียงใด กิจกรรมและวิธีการในการทำงานมีอะไรบ้าง และงานที่ทำนั้นถ้าสำเร็จลงแล้วจะปรากฏออกมาในลักษณะใด และจะมีการประเมินผลตามแบบใด

กิจกรรม หมายถึง วิธีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนย่อยที่อยู่ในโครงการ เช่น การจัดซื้อตู้เอกสาร ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งอาจจะรวมอยู่ในโครงการต่าง ๆ ได้ ซึ่งกิจกรรมที่นี้จะต้องครอบคลุมถึงรายละเอียดที่สำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงานที่บอกถึงหน้าที่การดำเนินงาน (Function) ระยะเวลาปฏิบัติงาน (Time) พื้นที่ปฏิบัติงาน (Area) เป็นต้น (ประพิศ นามกร, 2525 : 22)

สรุป ชั้นของแผนประกอบด้วย นโยบาย ซึ่งใช้เป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจของผู้บริหาร แผน ก็คือที่รวมของแผนงานหลาย ๆ แผนงาน ในแต่ละแผนงาน จะประกอบด้วยกลุ่มของโครงการ และกิจกรรม ตามลำดับ

ประเภทของแผน

แผนมีการแบ่งแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ มาเป็นเกณฑ์ ในการจำแนก ในเรื่องประเภทของแผนนี้ ประชุม รอดประเสริฐ (2535 : 126-128) ได้กล่าวว่า แผนจำแนกได้เป็น 2 ประเภทหลัก และแต่ละประเภทยังแบ่งเป็นแผนย่อย อีกหลายชนิด ดังนี้

1) แผนประจำ (Standing Plan) หมายถึง แผนซึ่งเป็นระยะเวลาในการใช้ เป็นเวลานาน อาจจะยาวนานเท่ากับอายุของหน่วยงานเป็นแผนซึ่งเป็นแนวคิดอย่าง ทยาย ๆ ที่ไม่มีรายละเอียดในการดำเนินงานมากนัก แผนงานประจำจำแนกออกเป็น นโยบาย มาตรการ และข้อบังคับ

2) แผนเฉพาะกิจ (Ad Loc Plan) หรือแผนใช้ครั้งเดียว (Single-Use Plan) แผนประเภทนี้สร้างขึ้นเพื่อปฏิบัติงานหนึ่งงานใดเฉพาะแล้วเลิกกันไป เมื่อดำเนินงาน ตามแผนนั้นแล้วเสร็จจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการแล้วก็เลิกไป เป็นแผนใช้ครั้งเดียว แผนนี้ประกอบด้วยแผนงาน โครงการ และแผนงบประมาณ (Budget Plan) ซึ่งกล่าว ได้ว่า แผนเฉพาะกิจหรือแผนใช้ครั้งเดียวจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนประจำเสมอ เพราะ แผนประจำจะบอกทิศทางการทำงานอย่างกว้างขวาง ผู้บริหารองค์การจะต้องสร้าง แผนปฏิบัติการ หรือแผนเฉพาะกิจขึ้นมารองรับแผนประจำเท่านั้น

อดิษฐ์ ทาคิกำแหง (2525 : 78-79) ได้แบ่งประเภทของแผนออกเป็น 3 ประเภท โดยยึดถือเอาชนิดขององค์การเป็นเกณฑ์สำคัญ ได้แก่

1) แผนระดับชาติ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผน พัฒนาการศึกษาระดับชาติ แผนพัฒนาอุตสาหกรรม แผนพัฒนาด้านสังคม เป็นต้น

2) แผนระดับท้องถิ่น เช่น แผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด แผนพัฒนา การศึกษาของเขตการศึกษา แผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด

3) แผนระดับโรงเรียน เช่น แผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หรือเพื่อการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 3) ได้แบ่งประเภทของการ วางแผนออกเป็น 4 ประการ คือ

1) แผนระยะยาว (10-20 ปี)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 3) ได้แบ่งประเภทของการวางแผนออกเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) แผนระยะยาว (10-20 ปี)
- 2) แผนระยะกลาง (4-6 ปี)
- 3) แผนพัฒนาประจำปี (1 ปี)
- 4) แผนปฏิบัติการประจำปี

การแบ่งประเภทของการวางแผน เป็นระยะเวลาดังกล่าวสอดคล้องกับ สมบูรณ์ พรรณภาพ (2521 : 99) และสนามจิต สุคนธทรัพย์ (2524 : 16) ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) แผนระยะสั้น หมายถึง แผนงานในกิจกรรมเฉพาะอย่างที่มีหวังจะให้เกิดในอนาคตอันสั้น และต้องสอดคล้องกับแผนระยะยาว แผนระยะสั้นมีกระบวนการในการดำเนินงานไม่ยุ่งยาก แผนงานประเภทนี้โดยทั่วไปมักมีกำหนดเวลา 1-2 ปี
- 2) แผนระยะยาว หมายถึง แผนงานในกิจกรรมการบริหารงานขนาดใหญ่ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแผนระยะสั้นอื่น ๆ มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมของงานในสาขาต่าง ๆ มากมายหลายสาขา หรือหน่วยงานอื่นหลายหน่วยซึ่งต้องใช้กระบวนการในการวางแผนอันสลับซับซ้อน รวมทั้งการนำเอาความชำนาญพิเศษ ตลอดจนเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการวางแผน ปกติแผนระยะยาวนี้มักกำหนดระยะเวลาระหว่าง 3-5 ปี

สรุป ประเภทของแผน มีการจำแนกไว้หลายกรณี ได้แก่

กรณีที่ 1 จำแนกแผนโดยอาศัยลักษณะงานไว้ 2 ประเภท คือ

1. แผนประจำ
2. แผนเฉพาะกิจ

กรณีที่ 2 จำแนกแผนโดยอาศัยระดับขององค์การไว้ 3 ประเภท คือ

1. แผนระดับชาติ
2. แผนระดับท้องถิ่น
3. แผนระดับโรงเรียน

กรณีที่ 3 จำแนกโดยอาศัยเงื่อนไขเวลา ได้แก่

1. จำแนกแผนไว้ 5 ประเภท คือ

- 1.1 แผนระยะสั้น
- 1.2 แผนระยะยาว
- 1.3 แผนระยะกลาง
- 1.4 แผนพัฒนาประจำปี
- 1.5 แผนปฏิบัติการประจำปี

รูปแบบของกระบวนการวางแผน

ปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์การทุกประเภทจะมีแผนสำหรับใช้ในการดำเนินงาน บางครั้งแผนที่กำหนดขึ้นจะปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน แต่บางกรณแผนในการดำเนินงานขององค์การ อาจอยู่ในสมองของผู้บริหารระดับสูงและสั่งให้ทุกคนในหน่วยงานปฏิบัติ เนื่องจากกระบวนการวางแผนไม่มีรูปแบบที่แน่ชัด ฉะนั้นผู้บริหารหรือนักวิชาการวางแผนจึงไม่สามารถที่จะบอกถึงขั้นตอนการวางแผนที่เป็นมาตรฐานให้เป็นที่เข้าใจอย่างแน่ชัด (ประทุม รอดประเสริฐ, 2535 : 117) ทั้งนี้ รูปแบบของกระบวนการวางแผนมีผู้กล่าวไว้หลายท่าน เช่น สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : 13-14) ได้กำหนดการวางแผนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ -

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 2) กำหนดสภาพปัจจุบันของงาน
- 3) กำหนดวิธีดำเนินงาน
- 4) ลงมือปฏิบัติตามแผน
- 5) การประเมินผลและปรับปรุงแผน

ส่วน สุรัฐ ศิลานันต์ (2523 : 96-112) แบ่งการวางแผนออกเป็น 8 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นตอนการก่อนการวางแผน
- 2) ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา
- 3) ขั้นตอนการกำหนดแผนงานและโครงการ
- 4) ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมาย

- 5) ขั้นการกำหนดวิธีดำเนินการ
- 6) ขั้นการกำหนดค่าใช้จ่าย
- 7) ขั้นการปฏิบัติตามแผน
- 8) ขั้นการประเมินผล ปรับปรุงแผนและวางแผนใหม่

ความเห็นของ สนานิจิตร สุคนทรทรัพย์ (2524 : 53-79) สอดคล้องกับ

ขั้นตอนการวางแผนของ ประทีศ นามกร (2525 : 37-39) และวิระพล สุวรรณันต์ (2526 : 8) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นการวางแผน
- 2) ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
- 3) ขั้นการประเมินผล

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการประอมศึกษามัธยมศึกษา (2526 ข : 8-10)

แบ่งการวางแผนออกเป็น 4 ขั้นตอน สอดคล้องกับ ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ

(2528 : 72) ได้แก่

- 1) ขั้นเตรียมการ
- 2) ขั้นการวางแผน
- 3) ขั้นลงมือปฏิบัติตามแผน
- 4) ขั้นการติดตามและประเมินผล

การกำหนดขั้นตอนการวางแผน สามบุรณ์ พรรถเวท (2521 : 108-112)

แบ่งขั้นตอน 5 ขั้นตอน ตามลำดับ คือ

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินสภาพการดำเนินงาน
- 3) การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) การลำดับขั้นปฏิบัติตามแผน
- 5) การติดตามและปรับปรุง

ส่วน เทียนฉาย ธีระนันท์ (2531 : 6) ได้จำแนกระบบการวางแผนออกเป็น 4 ระบบย่อย คือ

- 1) การเตรียมการวางแผน
- 2) การจัดทำแผน

3) การกำกับและประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

4) การปรับแผนหรือการจัดทำแผนใหม่

โดยสรุปแล้วผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการวางแผนควรประกอบไปด้วย

6 ขั้น ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวางแผน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผน
4. การกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ในการดำเนินงาน
5. การเลือกทางเลือกที่เห็นว่าดีที่สุด
6. การตรวจสอบแผน

กระบวนการวางแผนทั้ง 6 ขั้นที่ผู้วิจัยสรุปไว้ี้ มีความสอดคล้องกับการกำหนดกระบวนการวางแผนของ แมสซี และคัลลาส ซึ่งได้จำแนกไว้ 5 ขั้น คือ

- 1) การกำหนดเป้าหมายประสงค์
- 2) การค้นหาโอกาสและการพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา
- 3) การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
- 4) การเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด
- 5) การตรวจสอบ ทบทวน

กระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นของ แมสซี และคัลลาส นี้ผู้วิจัยเห็นว่าตรงกับความหมายของคำว่า การวางแผน ซึ่งผู้วิจัยได้นิยามเอาไว้ข้างต้นมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกนำมาเป็นกรอบหรือขอบข่ายในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยนำมากล่าวตามลำดับ ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายประสงค์

ขั้นตอนแรกของการวางแผน คือ การกำหนดเป้าหมายประสงค์ (Goals) ของการปฏิบัติงาน หน่วยงานผู้กำหนดเป้าหมายประสงค์ คือ คณะกรรมการบริหาร ผู้บริหารระดับสูงในองค์กรรัฐบาลผู้กำหนดเป้าหมายประสงค์ คือ คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นการผสมผสานจากผู้บริหารระดับต่าง ๆ ผู้บริหารระดับต้น หรือระดับกลาง

ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น หรือร่วมวางแผนด้วย แต่จะเป็นผู้ที่สามารถตีความจากแผนใหญ่ ๆ เพื่อนำไปเป็นแผนย่อย ใช้เฉพาะในหน่วยงานของตน ดังนั้น เป้าประสงค์ หมายถึง ข้อความที่คลุมเครือไม่แน่นอน และค่อนข้างเป็นอนุกรรมการ ซึ่งจะต้องนำมากำหนดความชัดเจนเป็นวัตถุประสงค์อีกทอดหนึ่ง เพื่อให้เกิดความแน่นอนวัตถุประสงค์ สามารถทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานและนำแผนบรรลุถึงผลสำเร็จ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 118-119) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ประพิศ นามกร (2525 : 37) กล่าวว่า การวางแผนในขั้นที่หนึ่งจะต้องทำความเข้าใจกับจุดหมาย นโยบายของหน่วยงานระดับสูงขึ้นไปตามลำดับเสียก่อน และ กวาง มุกสง (2534 : 27) สรุปว่า การเตรียมการวางแผน (Pre-Planning) จะต้องศึกษานโยบาย เป้าหมายของหน่วยงานระดับสูงเสียก่อน ก่อนที่จะกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติ และการประเมินติดตามผล

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ก : 15) เสนอไว้ว่า ก่อนที่จะกำหนดนโยบายและเป้าประสงค์ในการพัฒนาการประถมศึกษาของอำเภอ จำเป็นต้องศึกษานโยบายระดับสูง ทั้งนี้เพราะหน่วยงานระดับอำเภอ จำเป็นต้องกำหนดนโยบายและเป้าประสงค์ให้สอดคล้องกับหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การกำหนดเป้าประสงค์ คือ นโยบายของหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป ที่ผู้บริหารระดับต้นจะได้นำมาตีความเพื่อนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายและเป้าประสงค์หน่วยงานของตน ฉะนั้นกิจกรรมที่ผู้วางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรปฏิบัติในขั้นตอนแรกนี้คือ การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการศึกษาของชาติ การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และการกำหนดนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นต้น

การค้นหาลู่ทางโอกาสและการพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา

ขั้นตอนที่สอง เป็นการค้นหาลู่ทางหรือ โอกาสที่จะช่วยให้แผนนั้นสามารถดำเนินการได้ ในขั้นตอนนี้ผู้วางแผนจะต้องรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง

ที่จำเป็นต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายภายในหน่วยงานได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แล้วรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าด้วยกัน โดยสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นข้อมูลที่จะสามารถพยากรณ์ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้าการพยากรณ์นั้นมีความถูกต้อง ก็จะทำให้การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี และดำเนินการบรรลุเป้าหมายได้ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 119) ในขั้นตอนที่สอดคล้องกับความเห็นของ สมบูรณ์ พรรณานพ (2521 : 110) กล่าวว่า การประเมินสภาพการณ์ปัจจุบัน ได้แก่ การศึกษาให้เข้าใจในปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามแผนงาน หรืออาจกล่าวได้ว่าการประเมินสภาพการณ์ปัจจุบัน คือการคาดการณ์ (Forecasting) ซึ่ง หมายถึงการพยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้หลักการและเหตุผลเป็นเครื่องมือ และการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การนำเอาข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ที่จะใช้ในการวางแผนมาวิเคราะห์หรือพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียด ก่อนที่จะตัดสินใจลงไปในเรื่องเดียวกันนี้สอดคล้องกับขั้นเตรียมการจัดทำแผน และขั้นการวางแผนบางส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2526 ก : 8-9) สรุปได้ดังนี้

- 1) ตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ในการวางแผน
- 2) ประชุมคณะทำงานเพื่อให้มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น
- 3) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการและตัดสินใจแก้ปัญหา

สำหรับ ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ (2528 : 72) ได้อธิบายไว้สอดคล้องกับขั้นตอนที่สองว่า การรวบรวมข้อมูลทุกชนิดเกี่ยวข้องกับงานที่จะต้องวางแผน นับตั้งแต่ข้อมูลในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร ข้อมูลเกี่ยวกับเงินและงบประมาณ ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ แล้วจึงวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ข้อมูลให้พร้อมที่จะวางแผน ชีรวัดน์ นิจนตร (2532 : 81) กล่าวว่า สภาพปัญหาความต้องการหรือความจำเป็นที่ได้จากการตรวจเก็บและวินิจฉัยข้อมูลของระบบการศึกษาของประเทศ จะช่วยให้นักวางแผนการศึกษากำหนดสภาพหรือสถานการณ์ที่มุ่งหวังในอนาคตได้ว่า ควรจะจัดการศึกษาไปในทิศทางใด

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในการวางแผนขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคนี้ ผู้วางแผนต้องปฏิบัติภารกิจที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. ตั้งคณะทำงานการวางแผน
2. ประชุมคณะทำงานเพื่อชักชวนความเข้าใจในการจัดทำแผน
3. จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่
4. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลทุกด้านที่เกี่ยวข้อง
5. จัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการค้นคว้าและนำไปใช้
6. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบสภาพปัจจุบันปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่สาม เป็นการแปลโอกาสในขั้นตอนที่สอง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนนี้ทางเลือกยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานจะถูกสร้างขึ้น ข้อดีและจุดอ่อนของแผนจะต้องได้รับการระบุและพิจารณาอย่างรอบคอบด้วยการใช้เหตุผลเป็นสำคัญ เช่น จะต้องสามารถประมาณการทรัพยากรที่จะต้องใช้ให้เหมาะสม และต้องมีความสามารถในการคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยอาศัยข้อมูลที่มีอยู่ (ประชุม รอดประเสริฐ, 2535 : 119) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ประพิศ นามกร (2525 : 37) เสนอแนะไว้ว่า จะต้องประเมินปัญหาและความจำเป็น รวมตลอดถึงการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะมีกระทบต่อการดำเนินการตามแผนในอนาคตของหน่วยงาน จัดทำแผนดำเนินการหรือแผนปฏิบัติงาน ซึ่งระบุถึงกิจกรรมที่ต้องกระทำ วัน เวลา สถานที่ และผู้รับผิดชอบ แผนนี้ควรกำหนดเวลาที่เริ่มต้นและเวลาที่สำเร็จ อาจจะทำแผนงานเป็นช่วง ๆ แผนที่ใช้เป็นแผนการประเมินและแผนควบคุมงานไปด้วยในตัว หัวหน้าผู้ดำเนินการชี้แจงบุคคลที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่เกี่ยวข้องนี้รวมทั้งบุคคลที่ร่วมปฏิบัติงานและบุคคลที่อยู่ในสถานะแวดล้อมของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ด้วย ในเรื่องเดียวกันนี้ ฮาเนตต์ เกตุวงศ์ (2523 : 72) กล่าวว่า การวางแผนควรจะเน้นถึงความจำเป็นหรือความต้องการที่จะต้องมีการปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการให้แผน วิธีที่จะใช้ในการดำเนินงาน กำลังคน งบประมาณ รวมทั้งระยะเวลาที่ต้องใช้ดำเนินการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีรวัดน์

นิเจนตร (2532 : 12) ได้เสนอไว้ว่า การวางแผนควรกระทำโดยอาศัยข้อมูลสถิติ และข่าวสารที่ครบถ้วนทันเหตุการณ์ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของคนในกลุ่มงาน หรือองค์การนั้น ๆ รวมทั้งการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรและบุคลากรที่จะใช้ในการดำเนินงานไว้ อย่างพร้อมมูล

ในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัตินี้ เป็นการเสนอทางเลือกของวัตถุประสงค์ แนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหารได้พิจารณาตัดสินใจเลือกต่อไป สำหรับความคิดเห็นที่ได้นำมากล่าวพอจะสรุปกิจกรรมของผู้วางแผนได้ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ
2. กำหนดระยะเวลาสำหรับการปฏิบัติตามแผน
3. กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้ดำเนินการ
4. กำหนดพื้นที่ปฏิบัติในแต่ละโครงการ/กิจกรรม
5. กำหนดวิธีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

การเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด

ขั้นตอนที่สี่ เป็นการกำหนดเป้าหมายเฉพาะ (Specific targets) การแบ่ง ส่วนของผลงาน (Quotas) และการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives) ในขั้นตอนนี้ เปรียบเสมือนว่าจะปฏิบัติงานให้ไปเป็นไปตามเป้าหมายที่ถูกต้องได้อย่างไร ซึ่งต้อง กำหนดเป้าหมายเฉพาะ แบ่งงานกันทำตามหน้าที่และความชำนาญเฉพาะ และการ กำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ขั้นตอนนี้จะช่วยให้ทุกคนทราบว่า จะดำเนินการ อย่างไร และจะได้ประโยชน์อะไรหลังจากแผนงานได้สำเร็จลุล่วงแล้ว (ประจวบ รอดประเสริฐ, 2535 : 119) ในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับความเห็นของ อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 71-80) อธิบายไว้ว่า การวางแผนจะต้องมีความเข้าใจถึงความต้องการที่จะให้มีการวางแผน และจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานให้แน่ชัด การจัดเตรียม บุคคลผู้ปฏิบัติตามแผนและการกำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ ความเห็นของ สมนานจิตร สุคนทรทรัพย์ (2524 : 54-55) กล่าวว่า การวางแผนจะต้องมีการกำหนดวิธีดำเนินงานกำหนดทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือกและการ

เลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ในเรื่องเดียวกันนี้ สัททิมร นิยมศรีสมศักดิ์ (2525 : 13) กล่าวว่า การวางแผนจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายว่า การวางแผนจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายว่าจะมุ่งไปที่ทิศทางใด เน้นปริมาณหรือคุณภาพเท่าใด โดยคำนึงถึงความต้องการ ความจำเป็นและความเป็นไปได้เมื่อเลือกวัตถุประสงค์ที่ดีที่สุด แล้วก็กำหนดวิธีดำเนินงาน ก็คือการวางแผน และโครงการต่าง ๆ และ ทั้งนี้ก็ต้องสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานระดับสูง ๆ ขึ้นไปตามลำดับ สอดคล้องกับข้อสรุปของ กวง มุกสง (2534 : 28) กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายจะต้องสอดคล้องกัน สามารถนำไปปฏิบัติได้ กำหนดวิธีการทำงาน กำหนดทางเลือกตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด การเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด เมื่อได้ศึกษานโยบายซึ่งเป็นเป้าประสงค์ กำหนดแนวทาง อุปสรรคปัญหา คีย์ข้อมูลที่จะสามารถให้การพยากรณ์ได้แล้ว ก็พยายามกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้ผู้บริหาร ได้มีโอกาสได้ตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

ดังนั้นในขั้นนี้จากความคิดเห็นดังกล่าวจึงสามารถสรุปกิจกรรมการวางแผนในขั้นนี้ได้ ดังนี้

1. ปรับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
2. กำหนดผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ
3. กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน
4. กำหนดแผนในการควบคุมกำกับและติดตาม
5. จัดทำแผนฉบับร่างเป็นเอกสารเพื่อเสนอผู้มีสิทธิ์ในการตัดสินใจพิจารณา

การตรวจสอบและทบทวน

ขั้นตอนที่ห้า ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย เป็นการตรวจสอบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของแผนและจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น (ประทุม รอดประเสริฐ, 2535 : 119) ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ อนันต์ เกตุวงศ์ (2523 : 75) อธิบายว่า เมื่อได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ของแผนแล้ว จึงนำเอาส่วนต่าง ๆ ของแผนมารวม

กันเป็นแผนชั่วคราวแล้วจึงให้มีการตรวจสอบ ซึ่งอาจพบข้อบกพร่อง ปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนให้เหมาะสม ในเรื่องเดียวกันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : ข : 9) ได้เสนอไว้ว่าแผนงานควรจะได้ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงให้สามารถยึดหยุ่นได้ในทางปฏิบัติ ส่วน สุรัสวดี ศิลปอนันต์ (2523 : 111-112) กล่าวว่า การตรวจสอบแผนงานมีความมุ่งหมายเพื่อให้รู้จักอ่อนและข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขไว้ทันที่ อัมพร วิจิตรพันธ์ และ อัญชลี ก้องคงคา (2524 : 128-129) แนะนำว่าแผนบริหารการศึกษาที่ทำขึ้นนั้นหากบุคลากรไม่ให้ความเห็นชอบ เพียงเขียนขึ้นในแผ่นกระดาษไม่มีการนำไปปฏิบัติย่อมไม่เกิดผลแต่อย่างใด ลักษณะของแผนบริหารที่ดีจึงต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียดรอบคอบ ให้สามารถนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้ มีความสอดคล้องกับแผนระดับอื่น ๆ ผู้ตรวจสอบจะต้องมีความคิดลึกซึ้งในเรื่องอนาคต มีความสามารถในการวิเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มดี นอกจากนี้ สานานจิตร สุกนทรทรัพย์ (2524 : 66-74) บันทึกไว้ว่า ก่อนนำแผนไปสู่การปฏิบัตินั้น ผู้บริหารต้องตรวจสอบแผนอย่างละเอียดเพื่อเตรียมการก่อนดำเนินการตามแผน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเตรียมงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องมีกระบวนการจัดสรรขออนุมัติโครงการ ขออนุมัติวงเงิน จัดจ้าง จัดซื้อ และยังคงเตรียมคน เช่น การหาอัตรากำลังคนที่มีคุณสมบัติตามสายงาน มาบรรจุ การฝึกอบรมคนให้มีความรู้และทักษะในงานที่จะทำต่อไป ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ อุทัย ทิรัญ โท (2525 : 93) อธิบายว่า การตัดสินใจที่จะนำแผนงานต่าง ๆ ไปดำเนินการนั้น ผู้บริหารต้องตรวจสอบทบทวนและศึกษาแผนนั้นให้เข้าใจ รวมทั้งต้องชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของแผนอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป สำหรับการวางแผนขั้นตรวจสอบและทบทวนนี้สามารถ

กำหนดกิจกรรมให้ผู้วางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติ ดังนี้

1. ประชุมหารือเพื่อทบทวนตรวจสอบ และปรับปรุงแผนฉบับร่าง
2. เสนอแผนฉบับร่างให้คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอพิจารณา
3. จัดทำแผนให้เป็นเอกสารที่สมบูรณ์

การวางแผนทางการศึกษา

การวางแผนทางการศึกษาได้อาศัยหลักการวางแผนโดยทั่วไปมาประยุกต์ใช้ กล่าวคือ การวางแผนทางการศึกษานั้นจะระบุเป้าหมายที่ตั้งอยู่บนบทบาทของการศึกษาในสังคม มีการกำหนดสถานะในปัจจุบัน พิจารณาถึงความต้องการและเป้าหมายในอนาคต มีการกำหนดวิธีดำเนินการหรือหนทางที่จะทำให้เป้าหมายสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนกระบวนการวางแผน จะต้องพิจารณาถึงสภาพทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 26) ชีรวัฒน์ นิจนตร (2530 : 23) กล่าวว่า การวางแผนทางการศึกษาเป็นการจัดเตรียมและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อการจัดการศึกษาในอนาคต เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทวี ทิมขำ (2524 : 4) อธิบายว่า การวางแผนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีการเตรียมการกระทำในเรื่องการจัดการศึกษา การปฏิบัติหรือดำเนินงานตามแผน และการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเสริมสร้างสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะต่าง ๆ อันมีคุณค่าให้แก่บุคคลให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2528 : 5) กล่าวถึงการวางแผนทางการศึกษาไว้ว่า หมายถึงกระบวนการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานการจัดการศึกษาเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่จะเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สำหรับระยะเวลาหนึ่ง ๆ ในอนาคตและภายใต้ทรัพยากรที่มีและที่จะใช้ การวางแผนการศึกษาจะช่วยระบุถึงกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด วิธีการดำเนินงาน สถานที่สำหรับดำเนินงาน ผู้ที่จะรับผิดชอบ การดำเนินงานและทรัพยากรที่จะใช้ดำเนินงาน ภิญญา อินทรกำแหง (2530 : 43) และสมมาตร บานะกดี (2536 : 67) สรุปสอดคล้องกันว่า การวางแผนทางการศึกษาเป็นกระบวนการ ในการตัดสินใจเลือกวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ให้บรรลุจุดมุ่งหมายไว้ล่วงหน้าอย่างรอบคอบและมีเหตุผล ตลอดจนถึงการกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบและทรัพยากรไว้เพื่อดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด

สรุปได้ว่า การวางแผนทางการศึกษา หมายถึงการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า โดยใช้หลักเหตุผลและผล และการวิเคราะห์อย่างมีระบบต่อกระบวนการพัฒนาการศึกษา ด้วยจุดประสงค์ที่จะทำให้การศึกษามีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นตรงตามเป้าหมายและความต้องการ

แนวคิดในการวางแผนทางการศึกษา

แนวคิดพื้นฐานด้านการวางแผนที่สำคัญทางการศึกษามีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ขึ้นอยู่กับระดับของการวางแผนว่าพิจารณาในระดับภาพรวมที่เรียกว่า การวางแผนมหภาค (Macro Planning) หรือพิจารณาในระดับท้องถิ่นหรือระดับสถาบัน (Local or Institutional Planning) ดังนั้น อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 91-108) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนทางการศึกษาต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้หรือความต้องการ สรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1) การวางแผนเชิงปริมาณ (Quantitative Projection Approach) เป็นการวางแผนจะเน้นในเรื่องการพยากรณ์ (Projection) คือการพยากรณ์เกี่ยวกับการศึกษาปัจจุบัน พยากรณ์สภาพใน 5-10 ปี ในอนาคต โดยคำนึงถึงเรื่องประสิทธิภาพ (Efficiency) เรื่องค่าใช้จ่าย (Cost) เรื่องแนวโน้มความต้องการทรัพยากร (Resource Projection) เรื่องความสูญเปล่า (Wastage) เป็นต้น

2) การวางแผนการศึกษาโดยยึดหลัก การตอบสนองความต้องการของสังคม (Social Demand Approach) ซึ่งแนวคิดพื้นฐานว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ไม่ใช่ตอบสนองแต่ความต้องการทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว การวางแผนการศึกษาต้องเป็นแบบที่เปิดโอกาสให้ทุกคนที่ต้องการเรียนได้โอกาสเรียน ต้องจัดโอกาสให้

3) การวางแผนการศึกษาโดยหลักการตอบสนองความต้องการกำลังคน (Manpower Approach หรือ Manpower Requirement Approach) ถือว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือของเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือในการผลิตแรงงานมนุษย์ หรือผลิตทุนมนุษย์ ที่มีกำลังกาย มีทัศนคติ มีทักษะหรือฝีมือและมีขีดความสามารถสูง เพื่อประโยชน์ในการใช้ทำงานทำการผลิต และทำการบริหาร ก่อให้เกิดผลผลิตให้ได้สินค้า

4) การวางแผนโดยพิจารณาจากผลตอบแทนของการลงทุน (Rate of Return Approach) โดยคำนึงถึงการให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในแต่ละสังคม จำเป็นต้องคำนึงถึงผลตอบแทน ต้องพิจารณาผลตอบแทนในลักษณะผลได้ผลเสีย เพื่อกำหนดการตัดสินใจ ในการลงทุนของการศึกษา เพื่อให้มีการวางแผนและการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูง

ส่วน ประมวล เสนาฤทธิ์ (2526 : 5-6) ได้อธิบายถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1) การวางแผนตามความต้องการของสังคม (Social Demand) เป็นแนวความคิดจะวางแผนการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคม เป็นการคาดคะเนหรือการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าในระยะของแผนเวลา 5 ปี 10 ปี จะมีนักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ศึกษาศาสตร์หรืออุดมศึกษาเท่าใดถ้าจัดการศึกษาตามจำนวนดังกล่าว ต้องการทรัพยากรเท่าใด

2) การวางแผนตามความต้องการกำลังคน (Manpower Demand) เน้นเฉพาะการผลิตกำลังคนในระดับและประเภทที่คาดว่าจะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

3) การวางแผนตามหลักการลงทุน (Cost Benefit) เป็นการวางแผนที่เป็นผลตอบแทนที่จะได้จากการศึกษาโดยถือว่า การให้การศึกษาแก่ประชากรเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง

ในทำนองเดียวกัน กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 26) ได้เสนอแนวความคิดในการวางแผนการศึกษาไว้ ดังนี้

1) การวางแผนการศึกษาจะต้องเป็นการมองไปข้างหน้าและตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการในอนาคต

2) การวางแผนการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับการวางแผนประเทศ

3) การวางแผนการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องและมีจุดขึ้น

ที่แน่นอน

4) การวางแผนการศึกษา จะต้องเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และนำออกปฏิบัติได้

5) การวางแผนการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง

6) การวางแผนการศึกษา จะต้องใช้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ

7) เนื้อหาและขอบข่ายของการวางแผนการศึกษาจะต้องกำหนดจากความต้องการของเอกลักษณ์บุคคลและกลุ่ม

8) ควรเน้นความสำคัญของสถิติการศึกษาที่มีต่อการวางแผนการศึกษา

9) การวิจัยเป็นพื้นฐานของการวางแผนการศึกษา

10) การวางแผนการศึกษาจะต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

11) การวางแผนการศึกษาจะต้องให้โอกาสสำหรับการปรับเพื่อกำหนดงานในขั้นต่อไป

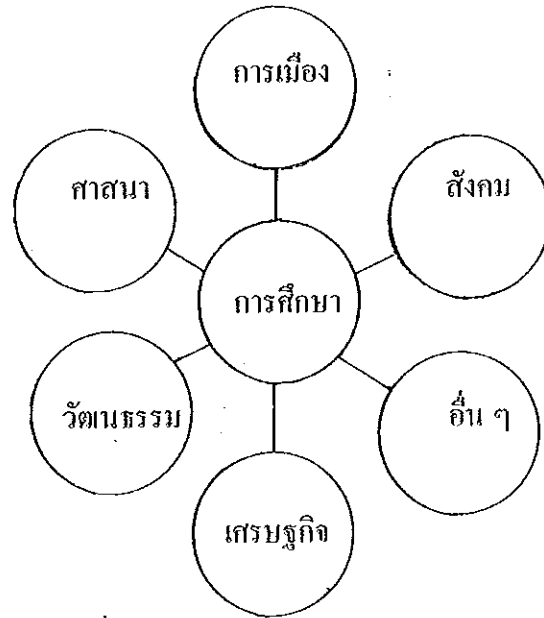
สำหรับ สมมาตร มานะกล้า (2536 : 68) ได้สรุปไว้ว่าในการวางแผนการศึกษาจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) ปัจจัยด้านประชากร นับเป็นปัจจัยสำคัญประการแรก ด้วยเหตุที่ว่าการจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชากร นักวางแผนจึงต้องเข้าใจเกี่ยวกับขนาดของประชากร อายุ เพศ การขยายตัว การเพิ่ม การลด และการเปลี่ยนแปลงของประชากรในลักษณะอื่น ๆ นอกจากนี้การศึกษาถึงความมุ่งหวังของประชากรที่มีต่อการศึกษา จะช่วยให้นักวางแผนการศึกษาสามารถคาดคะเนถึงความต้องการทางการศึกษาของประชากร ได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงมากในการวางแผนการศึกษา ได้แก่ การนำทรัพยากรมาใช้เพื่อดำเนินการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคน จึงต้องผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ การประสานงานกันระหว่างผู้วางแผนการศึกษากับผู้วางแผนด้านเศรษฐกิจ

3) ปัจจัยทางสังคมและการเมือง เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วสังคมจะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เนื้อหาหลักสูตร และวิธีการเรียนการสอนของระบบการศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก โครงสร้างของสังคม ระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม เพราะฉะนั้นนักวางแผนการศึกษาจึงจะกำหนดเค้าโครงและทางเลือกในการวางแผนการศึกษาจะต้องยอมรับ

โครงสร้างใหญ่ของสังคม ตลอดจนอุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศเป็นพื้นฐาน

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ของระบบการศึกษากับระบบอื่น ๆ
ในสังคม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 17)

^{สำคัญ} * จากภาพประกอบ 3 สรุปแนวคิดในการวางแผนทางการศึกษาได้ว่า การศึกษาเป็นระบบหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ในสังคม การวางแผนการศึกษาจึงต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของระบบต่าง ๆ ในสังคม คือ ระบบการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจและระบบอื่น ๆ ถ้าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาได้วางแผนทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของระบบต่าง ๆ ในสังคมแล้ว โอกาสที่จะได้รับความสนับสนุนจากประชาชนก็มีมาก แต่ถ้าวางแผนแล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบต่าง ๆ ของสังคม ก็อาจได้รับการต่อต้าน จึงจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ

การวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) มีนโยบายกระจายอำนาจในการบริหารและควบคุม โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ได้จัดระบบและโครงสร้างการบริหารให้โรงเรียนประถมศึกษาเหล่านั้นอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด (กปอ.) จากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบในการวางแผนและการบริหารการประถมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นภาระหน้าที่ของจังหวัดและอำเภอโดยตรง

ในส่วนของ การวางแผนทางการศึกษาในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น การวางแผนทางการศึกษาแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี แผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

1. การวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ระยะ 5 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ค : 6-12) ได้เสนอแนวคิดและกระบวนการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอระยะ 5 ปี ไว้ดังนี้

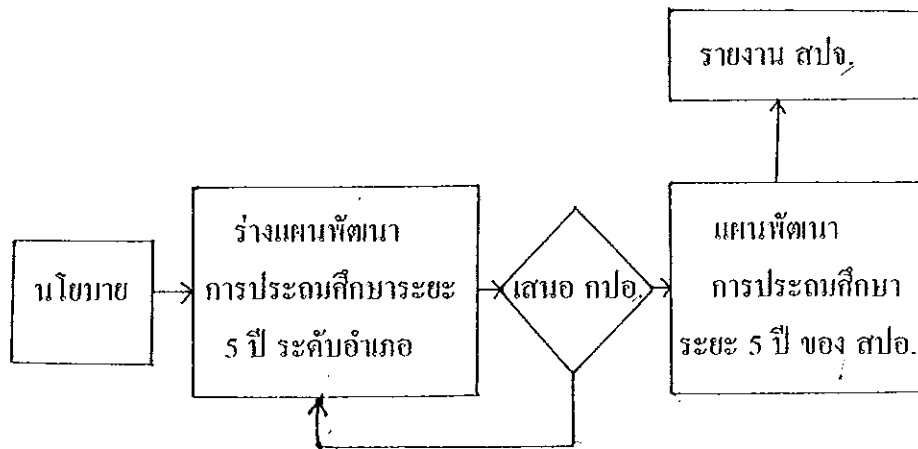
1.1) แนวคิด

1.1.1) การวางแผนระยะ 5 ปี เพื่อให้เห็นแนวทางในการดำเนินงานในอนาคตยึดเป็นแผนหลักการดำเนินงานของหน่วยงาน

1.1.2) การวางแผนพัฒนาระยะ 5 ปี เป็นการคาดการณ์และวางแผนการทำงานในช่วง 1-5 ปีข้างหน้า

1.1.3) การกำหนดแผนงานโครงการในแผนพัฒนาระยะ 5 ปี เป็นการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาล่วงหน้าที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสมได้

1.2) รูปแบบของการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษา ระยะ 5 ปี

ภาพประกอบ 4 การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527 ก : 8

ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี จะต้องมี การกำหนด วัตถุประสงค์ของแผน กำหนดเป้าหมายของสิ่งที่จะดำเนินการในช่วงแผนพัฒนา ระยะ 5 ปี โดยสรุปว่า ในช่วง 5 ปีต่อไปนี้จะทำอะไร อย่างไร มากน้อยเพียงใด แล้วนำไปกำหนดเป็นแผนงานและ โครงการ

1.3) ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี

1.3.1) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายก่อนที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายได้นั้น จะต้องนำสภาพปัจจุบันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาที่ได้จากการ ศึกษาข้อมูลมาถ่วงถึงด้วย ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1.3.1.1) การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดขึ้นงานว่าจะทำอะไรบ้างในช่วงแผนพัฒนานี้ ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดเป้าหมายเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น การ กำหนดวัตถุประสงค์มีวิธีดำเนินการดังนี้ คือ

ก) พิจารณานโยบายในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ

ข) ร่างวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุมปัญหาตามที่กำหนดไว้ใน นโยบาย

ก) พิจารณาเลือกวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม วัดได้ เป็นไปได้ และปฏิบัติได้

ง) กำหนดวัตถุประสงค์ไม่มากนัก ควรเขียนให้สั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย และจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตามลำดับปัญหา และโครงการที่จะจัดทำ

1.3.1.2) การกำหนดเป้าหมาย เป้าหมาย หมายถึงสิ่งที่จะกระทำให้เกิดขึ้น ที่ดูระบุในรูปของปริมาณและคุณภาพขึ้นที่ระยะเวลาที่ชัดเจน และเป็นแนวทางเดียวกับ วัตถุประสงค์ การกำหนดเป้าหมายดำเนินการ ดังนี้

ก) พิจารณาประเด็นปัญหา นโยบาย และวัตถุประสงค์ของแผน พัฒนา ระยะ 5 ปี

ข) พิจารณาความต้องการในอนาคตทางด้านคุณภาพการเรียน การสอน และองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ สถานที่ ครูอัตรา บุคลากร งบประมาณ ฯลฯ

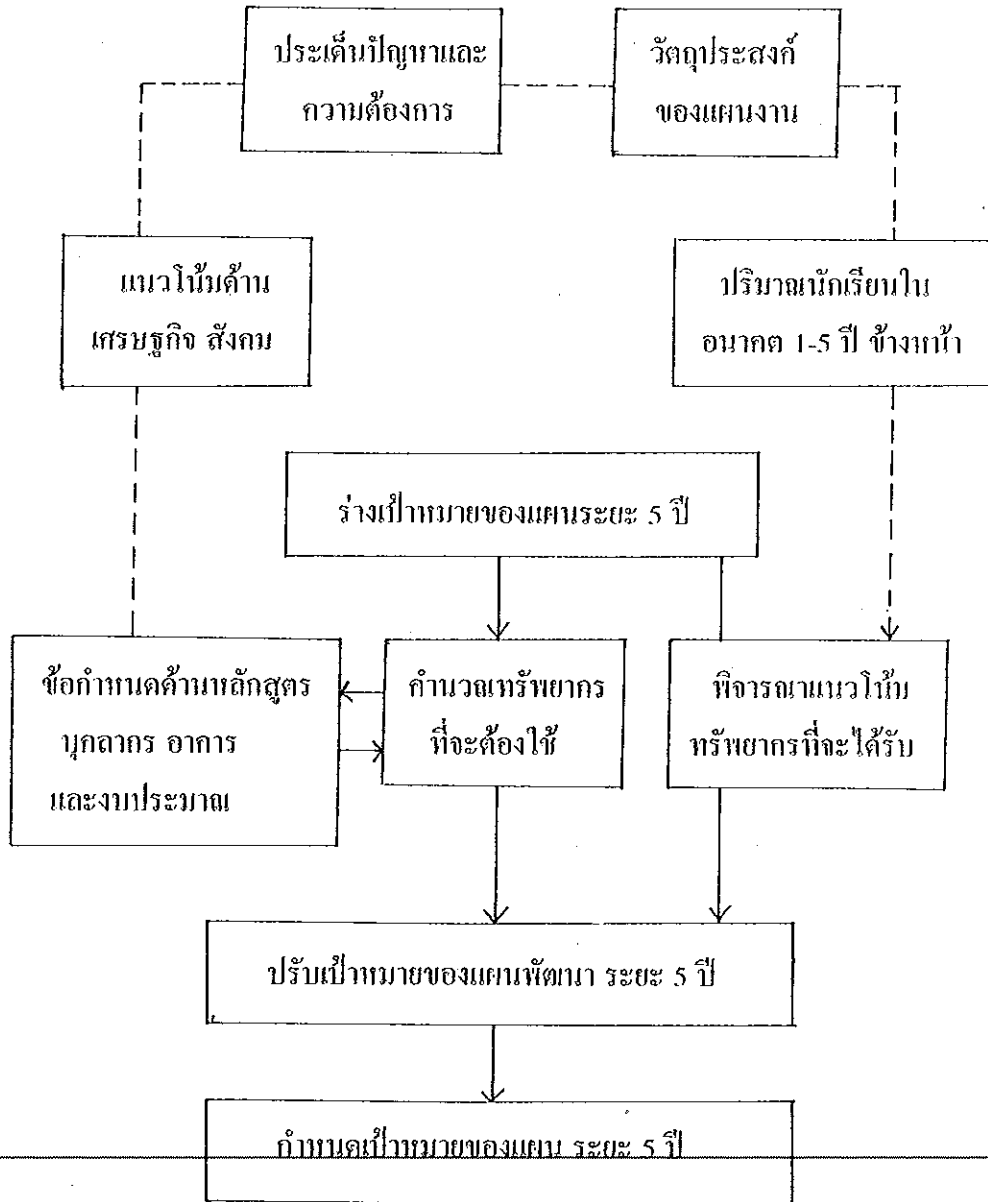
ค) พิจารณาแนวโน้มด้านสังคม เศรษฐกิจ ทางด้านองค์กรรัฐ และเอกชน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่อาจมีผลกระทบต่อ การกำหนดเป้าหมายในอนาคต

ง) ศึกษาแนวโน้มด้านงบประมาณ และทรัพยากร อื่น ๆ ที่จะได้รับการสนับสนุน เพื่อจะสามารถกำหนดเป้าหมายได้ถูกต้อง

จ) กำหนดเป้าหมายรวมระยะ 5 ปี โดยการคำนวณจากความสามารถในการดำเนินงานในแต่ละปี และแนวโน้มทรัพยากรที่จะได้รับ

ฉ) กำหนดค่าใช้จ่ายโดยการเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน หรือในปีที่จะดำเนินการ

ช) ปรับเป้าหมายสำหรับแผนพัฒนา ระยะ 5 ปี เมื่อมีการประเมินผล เมื่อปฏิบัติตามแผนฯ ไปได้เป็นระยะเวลาครึ่งหนึ่งของแผนฯ (2 ปี 6 เดือน)

ภาพประกอบ 5 กระบวนการกำหนดนโยบายของแผนพัฒนา

การประถมศึกษา ระยะ 5 ปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527 ก : 9

1.3.2) การกำหนดแผนงาน/โครงการ เมื่อได้กำหนดปัญหาที่กำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายแล้ว การกำหนดแผนงาน/โครงการ ในระยะ 5 ปี จึงเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน การกำหนดแผนงาน/โครงการ เป็นการเลือกวิธีปฏิบัติ การกำหนดทรัพยากรและรายละเอียดเพิ่มขึ้น การกำหนดแผนงานในแผนพัฒนาการ ประถมศึกษาอำเภอ ได้ยึดหลักการกำหนดแผนงาน เช่นเดียวกับแผนงานของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและจังหวัด โดยใช้ชื่อแผนงานเป็นชื่อเดียวกัน และโครงการมีลักษณะ ใกล้เคียงกัน เพื่อให้สอดคล้องสัมพันธ์กันทุกระดับ จะทำให้สามารถวิเคราะห์ ปรับและ รวมกันเป็นแผนแต่ละระดับได้ สะดวกต่อการประสานจัดสรรทรัพยากร การนิเทศ ตรวจสอบ การประเมินผล และการบริหารวิเคราะห์โครงการ แผนงานที่กำหนดไว้มี 7 แผนงาน คือ

1.3.2.1) แผนงานวิชาการ ประกอบด้วยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนการสอน คุณภาพของนักเรียน หลักสูตรสื่อการสอนการประเมินผลข้อมูลสถิติ ทางด้านการศึกษา การวิจัย การนิเทศ งานห้องสมุด ฯลฯ

1.3.2.2) แผนงานนุเคราะห์ ประกอบด้วยโครงการที่เกี่ยวกับงานวางแผนนุเคราะห์ การกำหนดอัตราครู การโรง งานพัฒนานุเคราะห์ การประชุมนิเทศ การประชุมอบรมสัมมนา การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม งานด้านสวัสดิการ ทำบุญ ขวัญ บำเหน็จความชอบ วินัยการลงโทษการให้ออกจากราชการ ทะเบียนประวัติ เป็นต้น

1.3.2.3) แผนงานกิจการนักเรียนประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดทำเขตนบริการ การทำสำมะโนนักเรียน การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน การปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษา การสำรวจเด็กนักเรียน การยกเว้นเด็กที่ไม่ต้องเข้าเรียน ตามพระราชบัญญัติการปรับปรุงสุขภาพอนามัย อาหารกลางวัน การส่งเสริม ประชาธิปไตย การสหกรณ์นักเรียน การแนะแนว จริยธรรมนักเรียน ลูกเสือ ยุวกาชาด

1.3.2.4) แผนงานอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับที่ดินและสิ่งก่อสร้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ การปรับปรุงห้อง เรียน การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

1.3.2.5) แผนงานธุรการการเงินและการบริหารทั่วไป ประกอบด้วยโครงการที่เกี่ยวกับการวางแผนการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณ งานสารบรรณ

การเบิกจ่าย การทำบัญชี การซื้อการจ้าง การควบคุมติดตามและประเมินผลโครงการ และการอำนวยความสะดวก

1.3.2.6) แผนงานความสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน สมาคม มูลนิธิหรือการดำเนินงานร่วมกับหน่วยราชการอื่น

1.3.2.7) แผนงานโครงการพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจาก 6 แผนงานแรก

1.3.3) วิธีการกำหนดแผนงาน/โครงการ ดำเนินการได้ดังนี้

1.3.3.1) พิจารณาปัญหา สาเหตุแห่งปัญหา นโยบาย วัตถุประสงค์ ของแผนพัฒนา ระยะ 5 ปี

1.3.3.2) พิจารณาเป้าหมายรวมในแผนระยะ 5 ปี

1.3.3.3) เสนอโครงการเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ โดยให้รายละเอียดของการปฏิบัติและงบประมาณ โดยสังเขป

1.3.3.4) พิจารณาเลือกโครงการที่วิเคราะห์แล้ว เห็นว่าเหมาะสม และเป็นไปได้ และจัดลำดับความสำคัญ

1.3.3.5) กำหนดค่าใช้จ่ายของโครงการ (ค่าใช้จ่ายรวมทุกโครงการ ในแต่ละปีหรือตลอดระยะเวลา 5 ปี จะต้องใกล้เคียงกับแนวโน้มงบประมาณที่คาดว่าจะได้รับ)

1.3.4) การกำหนดงบประมาณ การกำหนดวงเงินที่จะใช้จ่ายตามแผนงานและโครงการต่าง ๆ ในแผน เป็นเพียงการคาดการณ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและวงเงินงบประมาณที่จะได้รับ บางอำเภออาจริเริ่ม โครงการโดยมิต้องใช้เงินงบประมาณ แต่สามารถจัดหาทรัพยากรจากท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการได้ ซึ่งก็ต้องประมาณการทรัพยากรที่จะต้องให้ไว้ด้วย

2. การวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ประจำปี

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ก : 7-8) ได้เสนอแนวคิดและกระบวนการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปีไว้ดังนี้

2.1) แนวคิด

2.1.1) แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปีเป็นแผนที่ตัดตอนมาจาก

แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ระยะ 5 ปี เป็นปี ๆ

2.1.2) การกำหนดแผนและโครงการในแผนพัฒนาประจำปี เป็นการกำหนดวิธีแก้ปัญหาประจำปี

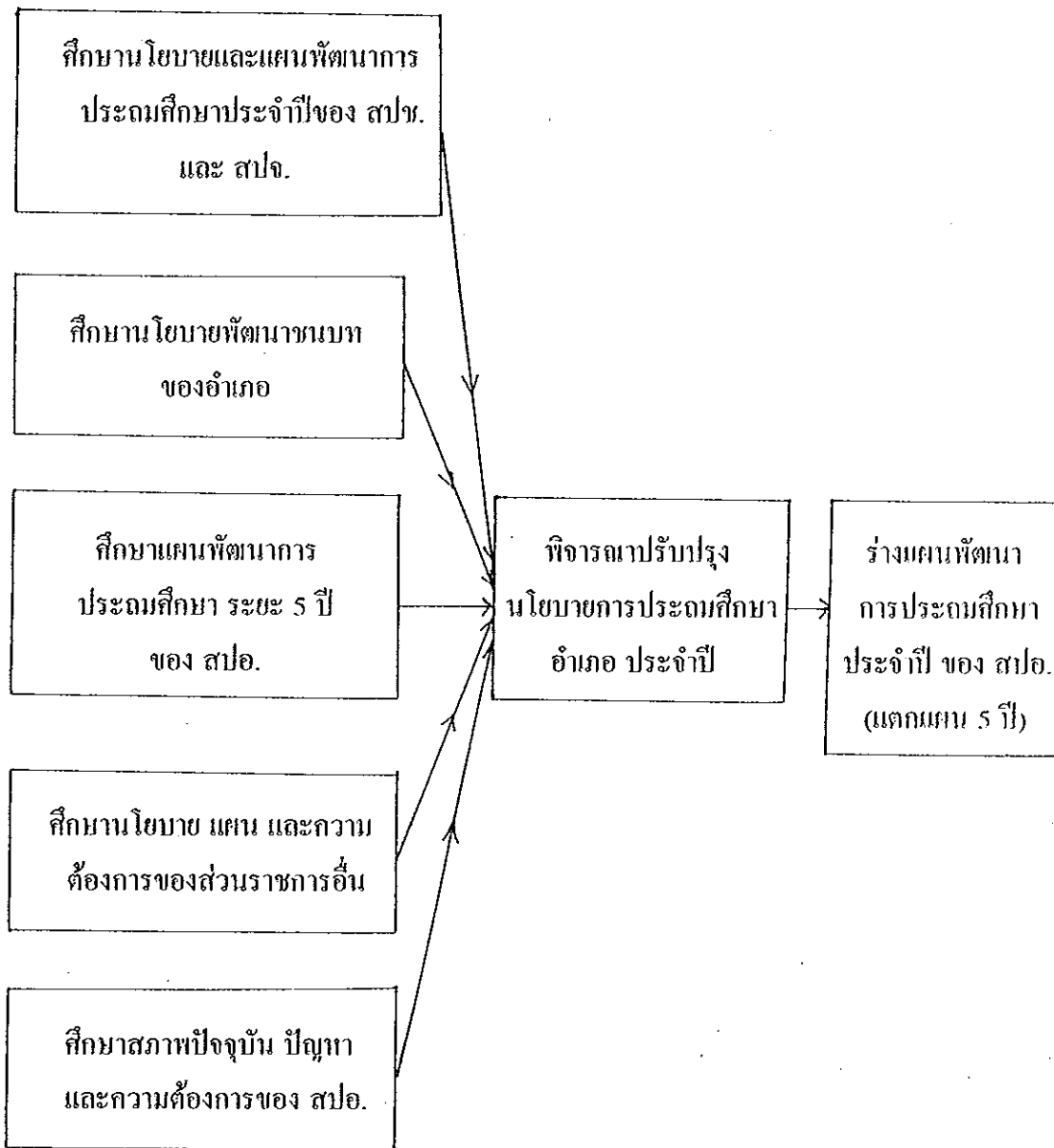
2.1.3) แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปีเน้นการจัดทำแผนเพื่อเสนอของบประมาณประจำปีจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและจัดทำล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณ 2 ปี

2.2) ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

2.2.1) พิจารณาปรับปรุงนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนพัฒนา ระยะ 5 ปี มาเป็นนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนพัฒนาการประถมศึกษาประจำปี

2.2.2) จัดทำแผนงาน/โครงการ ที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณนั้นตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการประถมศึกษา ระยะ 5 ปี ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงโครงการในแผนพัฒนาการประถมศึกษาประจำปีที่ผ่านมาซึ่งถูกตัดเพราะงบประมาณจำกัดและโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อเนื่อง

2.2.3) ประมวลสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำเป็นร่างแผนพัฒนาการประถมศึกษาประจำปี เพื่อนำเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ และของบประมาณจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ภาพประกอบ 6 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ประจำปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527 ก : 7

3. การวางแผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอ ประจำปี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ง : 78) ได้เสนอแนวคิดและการจัดทำแผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอประจำปี ได้ดังนี้

3.1) แนวคิด

3.1.1) แผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอประจำปี เป็นแผนที่ต้องจัดทำและนำไปปฏิบัติจริง เพราะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแล้ว

3.1.2) แผนงาน/โครงการ ตามแผนที่นำไปปฏิบัติต้องมีการติดตาม ทวนถาม ประเมินผล และรายงานผลไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

3.1.3) แผนปฏิบัติการประจำปี ต้องนำไปปฏิบัติได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานในปีต่อไปไว้ด้วย

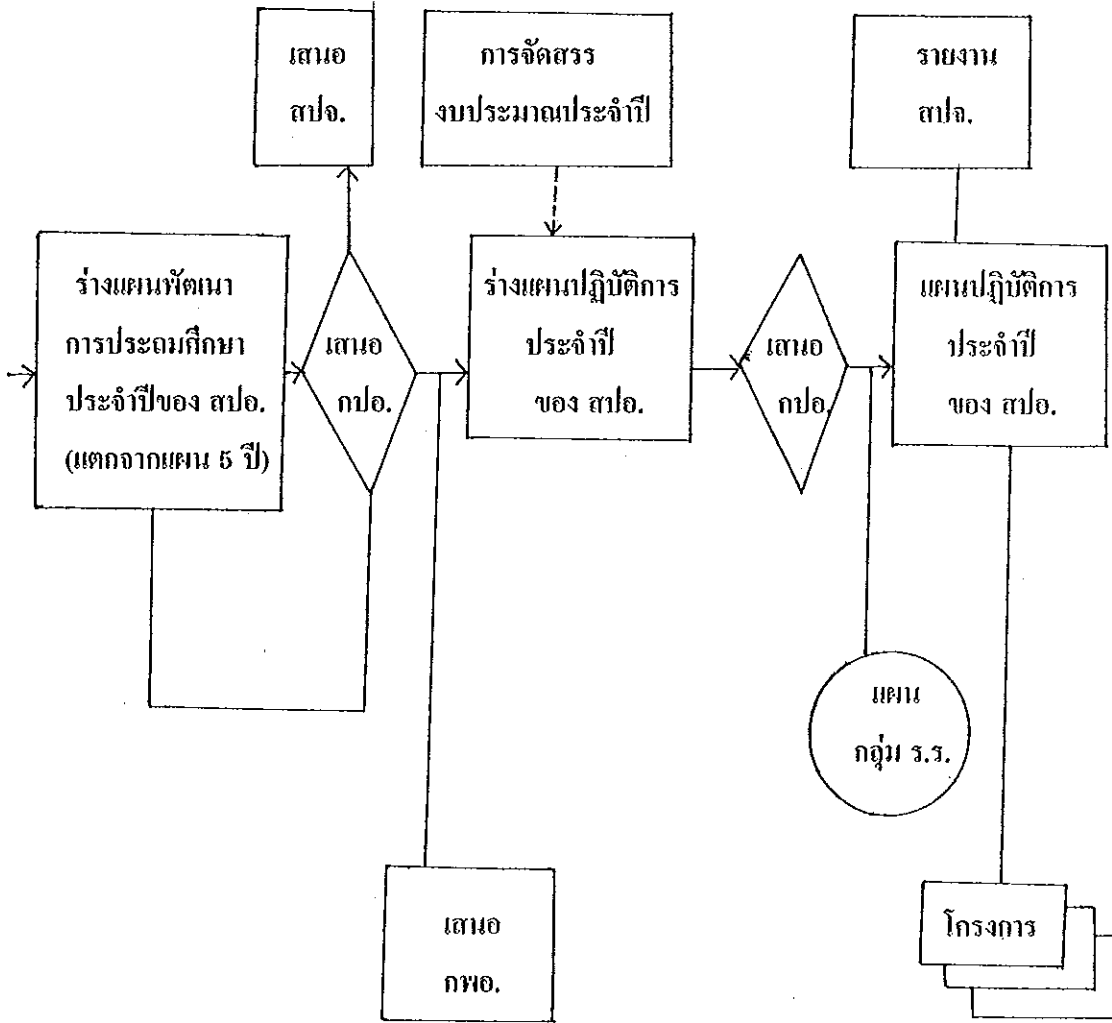
3.2) ขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

เมื่อคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปีแล้ว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนำร่างแผนฯ ดังกล่าวนี้ เสนอของงบประมาณจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องนำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปีมาปรับปรุงใหม่ เป็นแผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอประจำปี เพราะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอาจพิจารณาตัดทอนงบประมาณหรือโครงการบางส่วนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เสนอไปนั้นออกเพื่อความเหมาะสมสำหรับงบประมาณซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จึงควรดำเนินการดังต่อไปนี้คือ

3.2.1) ปรับงบประมาณในแผนงาน/โครงการตามงบประมาณที่ได้รับจริง การปรับงบประมาณอาจทำได้ 2 ทาง คือ ลดเป้าหมายของแผนงาน/โครงการ หรือตัดโครงการที่มีลำดับความสำคัญน้อยออก

3.2.2) จัดทำรายละเอียดของโครงการ

3.2.3) ประมวลโครงการทั้งหมด จัดทำเป็นร่างแผนปฏิบัติการ การประเมิน
ศึกษาอำเภอประจำปี

ภาพประกอบ 7 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการการประเมินศึกษา
อำเภอประจำปี

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประเมินศึกษาแห่งชาติ 2527 ง : 7

* สรุป การวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแบ่ง
ได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ ระยะ 5 ปี เป็นการวางแผนในช่วง 5 ปีว่าจะทำอะไร อย่างไร มากน้อยเพียงใด แล้วนำไปกำหนดเป็นแผนงานและโครงการ
2. แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี เป็นแผนที่ตัดทอนจากแผนระยะ 5 ปี เพื่อขอตั้งงบประมาณหรือเป็นแผนของงบประมาณประจำปี
3. แผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอ ประจำปี เป็นแผนซึ่งจัดทำหลังจากได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว หรือเป็นแผนใช้เงินนั่นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนทางการศึกษา ทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ ซึ่งนำมาประกอบการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ *

ในปี พ.ศ. 2525 ประพิศ นามกร (2525 : 113-116) ได้ทำการวิจัยระบบการวางแผน
ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและหัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง
กับการวางแผน จำนวน 210 คน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการวางแผนตามกระบวนการ
การวางแผนประเมินผล นั้นว่า ในส่วนของการประเมินผลยังจัดทำน้อยมาก และผู้ที่
ประเมินผลส่วนใหญ่ ได้แก่ เจ้าของโครงการ ปัญหาและอุปสรรคของการวางแผนที่สำคัญ
คือขาดทิศทาง นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน
ขาดสถิติและข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ขาดหน่วยงานที่มีความสามารถเหมาะสม

ในปีเดียวกัน พิสิษฐ์ ศิวาลัย (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบนำเสนอ
สำหรับระบบการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1) มีปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนในลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัด ทุกขั้นตอนของการวางแผน กล่าวคือ มีปัญหาในขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผน
ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และในขั้นติดตาม ควบคุมและประเมิน

- 2) บุคลากรในฝ่ายแผนพัฒนาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะทางด้านการวางแผน
- 3) จำนวนบุคลากรในฝ่ายแผนพัฒนามีไม่เพียงพอ
- 4) ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนาแสดงให้เห็นความต้องการให้มีการฝึกอบรมด้วยการวางแผน
- 5) ตัวแบบที่เสนอสำหรับการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่สร้างขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานจากทฤษฎีการวางแผน กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัด และผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน และปัญหาตัวแบบที่เสนอประกอบด้วย
  - 5.1) องค์การที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน
  - 5.2) กระบวนการวางแผน
  - 5.3) ระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน
  - 5.4) ระบบการติดตาม ควบคุม ประเมิน
  - 5.5) ระบบการประสานงานการวางแผน
  - 5.6) โครงสร้างและรูปแบบของแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด

ในปี พ.ศ. 2527 สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : 98-107) ได้วิจัยการวางแผนงานของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก สรุปผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการวางแผนทั้งห้าขั้นตอน คือการกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดสภาพปัจจุบันของงาน การกำหนดวิธีดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลปรับปรุงแผนอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนครูมีทัศนะต่อการวางแผนขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนและขั้นกำหนดสภาพปัจจุบันของงาน อยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนขั้นอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนะต่อการวางแผนทั้ง 5 ขั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน มีทัศนะต่อการวางแผนงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งจำแนกตามวุฒิที่สะท้อนต่อการวางแผนงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ครูจำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิ มีที่สะท้อนต่อการวางแผนทั้ง 5 ชั้น แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

๕) การวางแผนของผู้บริหาร โรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญดังนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ ความสามารถในการวางแผน ขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามแผน ขาดแคลนงบประมาณและขาดข้อมูลสถิติที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการวางแผน

ในปี พ.ศ. 2528 เสน่ห์ บุญช่วงดี (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยปัญหาการวางแผนปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ รวมทั้งสิ้น 519 คน โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ในปัญหา 10 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทรัพยากรในการวางแผนปฏิบัติงาน ด้านการเลือกวิธีดำเนินการตามแผนปฏิบัติงาน ด้านการวิเคราะห์ทางปฏิบัติที่น่าจะเป็นไปได้ ด้านการบันทึกและจัดทำรูปแบบแผนปฏิบัติงาน ด้านการแบ่งงาน และการทำความเข้าใจกับผู้ร่วมปฏิบัติงาน ด้านการวางมาตรการควบคุมตามแผนปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาการทำแผนปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทั้ง 10 ด้าน ตามทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอและผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง

2) ปัญหาการวางแผนปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอที่อยู่ในอันดับสูงสุดคือปัญหาด้านทรัพยากรในการวางแผนปฏิบัติงาน และที่อยู่ในอันดับต่ำสุด คือปัญหาด้านการแบ่งงานและการทำความเข้าใจกับผู้ร่วมปฏิบัติงาน

3) ปัญหาการวางแผนปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอในด้านการวิเคราะห์นโยบายและเป้าหมายด้านการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ด้านทรัพยากรในการวางแผนปฏิบัติงาน ด้านการเลือกวิธีดำเนินการตามแผนปฏิบัติงาน ด้านการวิเคราะห์ทางปฏิบัติ

ที่น่าจะเป็นไปได้และด้านการบันทึกจัดทำรูปแบบแผนปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ปัญหาการวางแผนปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอตามทัศนะของนาย
อำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอในด้านการประเมินผลแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนในด้านการแบ่งงานและการทำความเข้าใจกับ
ผู้ร่วมปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* ในปี พ.ศ. 2530 อารีสิน เทพลักขณ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการวางแผน
พัฒนาการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2 ผลการ
วิจัยสรุปได้ว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 ได้มี
การวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาโดยมีฝ่ายแผนพัฒนาทำหน้าที่ดูแลประสานงาน
และดำเนินงานการปฏิบัติจัดทำร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด ได้จัดทำนโยบายและ
แผนพัฒนาการประถมศึกษา ระยะ 5 ปี นโยบายและแผนพัฒนาการประถมศึกษา
ประจำปีแผนปฏิบัติการประจำปี และได้มีการรับรู้ และได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ
รายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ยกเว้นกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน นอกจากนั้น
พบปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2 พบว่า
การจัดทำแผนพัฒนาในแต่ละเรื่องขาดการวางแผนในการดำเนินงาน โดยเฉพาะเกี่ยว
กับระยะเวลา ขาดการจัดระบบข้อมูลและข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่เอื้อต่อการนำมาใช้
ประโยชน์เพื่อการวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้และ
ขาดการประสานงานในระดับปฏิบัติการ การแจ้งและการจัดสรรงบประมาณล่าช้า
และไม่เป็นไปตามแผนพัฒนาการประถมศึกษาประจำปีของจังหวัด งบประมาณราย
กลางบางรายการไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น ขาดการจัดระบบ การกำหนดหน่วยงานและ
บุคลากรเพื่อการติดตาม ควบคุมกำกับและการประเมินผลตลอดจนผู้บริหารยังไม่ได้ให้
แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารแผนงาน โครงการที่ผ่านมายังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์
เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อการทบทวน ปรับปรุงหรือเพื่อการวางแผนใหม่อย่างจริงจัง

ในปี พ.ศ. 2531 อรพินท์ สอนสลับ (2531 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยปัญหาในการวางแผนงานของผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ ในเขตการศึกษา 5, 6 และ 7 โดยมุ่ง
ศึกษาตามขั้นตอนการวางแผน 5 ขั้นตอนคือขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นการวางแผน

ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นการติดตามและประเมินผล และขั้นการปรับแผนหรือทำแผนใหม่ ประชากรที่ศึกษา คือศึกษานิเทศก์อำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในการวางแผนการศึกษาของผู้บริหารระดับอำเภออยู่ในระดับปานกลางทุกขั้นตอน ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาในการวางแผนการศึกษาระหว่างกลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอกับกลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยส่วนรวมแล้วกลุ่มศึกษานิเทศก์อำเภอมีปัญหามากกว่ากลุ่มหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

ในปี พ.ศ. 2534 เสกสรรค์ สีใส (2534 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อพัฒนาการประถมศึกษาในระดับอำเภอในเขตการศึกษา 9 โดยมุ่งศึกษาขั้นตอนการวางแผน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นการวางแผน และขั้นปฏิบัติตามแผน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาในเทศก์ หัวหน้างานบริหารทั่วไป และหัวหน้างานการเงินและพัสดุ จำนวน 80 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อพัฒนาการประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนระดับอำเภอในเขตการศึกษา 9 ขั้น เตรียมการวางแผนอยู่ในระดับมีปัญหาพอสมควร

2) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนระดับอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นในขั้นการเตรียมการวางแผนแตกต่างจากหัวหน้างานบริหารทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในปีเดียวกัน กวง นุกสง (2534 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยกระบวนการวางแผนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการก่อนการวางแผน ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน และขั้นการติดตามและประเมินผล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี จำนวน 486 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูอาจารย์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

ตามรายชั้นตอนปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะต่อกระบวนการวางแผน ในขั้นเตรียมการก่อนการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก ส่วนขั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ระดับปานกลาง สำหรับครูอาจารย์มีทักษะต่อกระบวนการวางแผนในขั้นการเตรียมการก่อนการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นการวางแผนอยู่ในระดับมาก

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

จาคอบเสน (Jacobsen, 1979 : 5232-AX) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนระยะยาว ซึ่งกระทำโดยศึกษาธิการ (Superintendents) โรงเรียนประถมศึกษารัฐอิลลินอยส์ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติการวางแผนกับความรู้ความเข้าใจเทคนิคการวางแผน กับอายุการศึกษาประสบการณ์ ขนาดของหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมทั้งความมั่นคงในงาน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ศึกษาธิการในชุมชนใหญ่ และศึกษาธิการที่มีวุฒิปริญญาเอก มีความรู้ในเทคนิคการวางแผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ และสามารถกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้ (Commitment) ในการวางแผนระยะยาวได้มากกว่าศึกษาธิการในชุมชนขนาดกลาง ขนาดเล็ก และศึกษาธิการที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาเอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- 2) ศึกษาธิการในชุมชนที่มีการบรรจุครูเพิ่ม มีความรู้ด้านเทคนิคการวางแผนระยะยาวมากกว่าศึกษาธิการในชุมชนที่มีการบรรจุครูน้อยลงหรือคงที่
- 3) อายุและประสบการณ์ในการทำงานไม่ส่งผลต่อความรู้ การปฏิบัติและการกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้ในการวางแผนระยะยาว
- 4) ไม่มีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนที่มีการบรรจุครูกับการวางแผนปฏิบัติการตามแผน และการกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้ในการวางแผนระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โรเบิร์ต (Robert, 1979 : 5247-A) ได้ศึกษารูปแบบในการวางแผนการศึกษาของรัฐอิลลินอยส์ ได้กล่าวถึงสภาพสังคมปรัชญาการศึกษาที่เปลี่ยนไป มีผลต่อการวางแผนการศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและผู้บริหารการศึกษา พบว่าการวางแผนการศึกษาต้องกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมให้ทันการ

เปลี่ยนแปลงของสังคม โดยให้คณะกรรมการอันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้าน การศึกษาและการวางแผน

สเปนซ์ (Spence, 1982 : 42) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์กระบวนการวางแผน ระยะยาวในโรงเรียนประจำตำบล เขตรัฐเพนซิลวาเนียผลการวิจัยสรุปได้ว่า

การวางแผนระยะยาวของโรงเรียนจะไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น นั้น ๆ ซึ่งการวางแผนระยะยาวของโรงเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากร การ พัฒนาหลักสูตร พัฒนาทีมงานและปัญหาหลักที่พบในการวางแผนระยะยาว คือ การติดต่อสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติ และสิ่งที่เป็นห่วงในการนำ แผนระยะยาวไปปฏิบัติ คือ การบริหารแผน ประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานและ คุณภาพของงาน

นอกจากนั้น ชมเมลเซอร์ (Schmelzer, 1983 : 3567) ทำการวิจัยเรื่องความจำเป็น ของโรงเรียนที่ห่างไกลต่อกระบวนการวางแผนระยะยาว ในรัฐไอโอวา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

- 1) ขันเตรียมการวางแผน เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นนำแผนไปปฏิบัติ มีความจำเป็นมากในกระบวนการวางแผน
- 2) ผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจขอบข่ายของงานในกระบวนการวางแผน ระยะยาวทั้งหมด
- 3) การวางแผนจะได้ผลอย่างเต็มที่ จะต้องคำนึงถึงทักษะของผู้วางแผน และ การประสานงานในขณะนำแผนไปปฏิบัติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการวางแผนทางการศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญยิ่งของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพราะการวางแผนจะเป็นกุญแจ สำคัญที่ทำให้ความมุ่งหวังในการจัดการศึกษานบรรลุความสำเร็จได้ ฉะนั้นการวางแผนทางการศึกษาจึงเป็นงานที่ผู้บริหารการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจะต้องรู้ เข้าใจ และมีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งรายละเอียดที่กล่าวมาในบทนี้ตั้งแต่ความหมายของ การวางแผน ความสำคัญของการวางแผนองค์ประกอบของการวางแผน ชั้นของ แผน ประเภทของแผน รูปแบบของกระบวนการวางแผน การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาส และพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทาง

การปฏิบัติ การเลือกวัตถุประสงค์ และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด การตรวจสอบ
ทบทวน การวางแผนทางการศึกษา แนวคิดในการวางแผนทางการศึกษา การวาง
แผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการวางแผนทางการศึกษาไว้มากพอสมควร
แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวางแผนทางการศึกษาในเขตการศึกษา 2 โดย
เฉพาะในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยังไม่มีใครศึกษา ในเนื้อหา
รายละเอียดที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่า การวางแผนทางการศึกษา
เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการ ทฤษฎี และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย การกำหนดขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการ
วิจัย ตลอดจนสร้างแบบสอบถาม ซึ่งรายละเอียดจะได้นำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ และสามารถดำเนินไปได้อย่างมีคุณภาพ ในบทนี้จะกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ปีงบประมาณ 2537 โดยจำแนกตามจังหวัดได้ดังนี้

จังหวัดปัตตานี	จำนวน	144 คน
จังหวัดยะลา	จำนวน	105 คน
จังหวัดนราธิวาส	จำนวน	89 คน
จังหวัดสตูล	จำนวน	60 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	398 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยได้จากการสุ่มด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามตำแหน่งหน้าที่ของกลุ่มประชากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ จีรพรรณ กาญจนะจินดา (2528 : 8) ที่ว่าการจัดแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มนั้น ควรจะ ให้อุ่ม (Strata) แต่ละกลุ่ม แต่ละหน่วย มีความคล้ายคลึงกัน และใกล้เคียงกันภายใน กลุ่มมากที่สุด แต่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มให้มากที่สุด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า กลุ่ม ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มด้วยการเลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการ ศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการ เงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป จะสามารถเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของประชากร นั้นเอง โดยมีรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและ จังหวัด ได้ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจังหวัด

	จังหวัด	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	สตูล	รวม
สถานภาพ						
การดำรงตำแหน่ง						
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	12	7	12	6	37	
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ	12	7	12	6	37	
หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่	12	7	12	6	37	
หัวหน้างานการเงินและพัสดุ	12	7	12	6	37	
หัวหน้างานบริหารทั่วไป	12	7	12	6	37	
รวม	60	35	60	30	185	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีและหลักการวางแผนทางการศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างคำถามตามหลักการเขียนแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาของกระบวนการวางแผนทุกขั้นตอน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ตามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการเพื่อถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบ และจังหวัดที่ตั้งของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนะของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนต่อการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 37 ข้อ โดยแยกเป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดเป้าประสงค์ จำนวน 4 ข้อ
2. การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา จำนวน 16 ข้อ
3. การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ
4. การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ จำนวน 6 ข้อ
5. การตรวจสอบและทบทวน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้อมเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไข

2. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้สร้างขึ้นเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การ

แปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและทบทวน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำแนวคิดที่ได้มา สร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษารูปแบบแบบสอบถามจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวในการ สร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและ แนะนำ

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) ความครอบคลุมเนื้อหาความเหมาะสม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้ (Try Out)

2.5.1 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามโดยการทดสอบที (t-test)

2.5.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งรายด้านและรวมทั้งฉบับ โดยได้ค่าความเชื่อมั่น ทั่วทั้งฉบับ $\alpha = .97$ (ดูรายละเอียดจากภาคผนวก)

2.6 เมื่อได้แบบสอบถามที่มีอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำแบบ สอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยจากบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการการประดม ศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล แล้วขอนหนังสือส่งแบบสอบถาม จากผู้อำนวยการการประดมศึกษาจังหวัด ถึงหัวหน้าการประดมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ทุกอำเภอเพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาด้วยตนเอง และบางแห่งก็ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยความสะดวกการประณมศึกษาจังหวัดนั้น ๆ ช่วยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ ภายใน 15 วัน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามในตอนที 2 กำหนด เกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	กำหนดให้คะแนน	5 คะแนน
ปฏิบัติมาก	กำหนดให้คะแนน	4 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	กำหนดให้คะแนน	3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	กำหนดให้คะแนน	2 คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	กำหนดให้คะแนน	1 คะแนน

วิธีแปลผล ใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งคะแนน เป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (วัน เดชพิชัย, 2535 : 531-532)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.50	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.51-1.50	หมายความว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC (Statistical Package for the Social Sciences Personal Computer Plus) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อจัดหมวดหมู่ตามลักษณะตัวแปรอิสระจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แล้วหาค่าร้อยละ
2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นรายชื่อและรายด้าน จากแบบสอบถามตอนที่ 2
3. หาค่าทดสอบเอฟ (F-test) จากวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ชั้น ระหว่างที่สนะของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ถ้าพบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)
4. ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ชั้น นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดเรียงตามลำดับความถี่ในแต่ละประเด็น รายละเอียดวิธีวิเคราะห์ข้อมูลดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล/ เครื่องมือ	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	การแปลผล
1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	1. ผลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}$ 2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้ง	1. ใช้เกณฑ์สัมบูรณ์เพื่อตัดสินในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน
การวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ชั้นคือ	ศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในแบบสอบถามตอนที่ 2	รายชื่อและโดยภาพรวมของแต่ละขั้นตอนการวางแผน	ทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 อยู่ในระดับใด

ตาราง 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล/ เครื่องมือ	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	การแปลผล
1.1 การกำหนด เป้าประสงค์ 1.2 การค้นหาโอกาส และพิจารณาถึง อุปสรรคปัญหา 1.3 การแปลโอกาส ให้เป็นแนวทางใน การปฏิบัติ 1.4 การเลือกแนวทาง ที่ดีที่สุดและการ กำหนดวัตถุประสงค์ 1.5 การตรวจสอบ และทบทวน 2. เพื่อเปรียบเทียบ การปฏิบัติงานตาม กระบวนการวางแผน ทั้ง 5 ขั้นตอนระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องกับการ วางแผนทางการศึกษา ของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล	2. ผลจากการตอบ แบบสอบถามของ ผู้เกี่ยวข้องกับการ วางแผนทางการ ศึกษา สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ตอนที่ 1 และ 2	2. หาค่าทดสอบเอฟ (F-test) จากวิธีการ วิเคราะห์ความ แปรปรวนแบบ ทางเดียว (One Way ANOVA) และถ้า พบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยจะทำการ ทดสอบค่าเฉลี่ย รายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe' Method)	2. พิจารณาว่าการ ปฏิบัติงานตาม กระบวนการวางแผน ของผู้เกี่ยวข้องกับการ วางแผนทางการ ศึกษา สำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอในจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล แตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้นัยสำคัญที่ ระดับ .01 และ .05

ตาราง 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล/ เครื่องมือ	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	การแปลผล
<p>3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษา สำนักงานการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอนตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง</p> <p>4. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการศึกษาในเขตการศึกษา 2</p>	<p>3. ผลจากการตอบแบบสอบถามของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ตอนที่ 1 และ 2</p> <p>4. ผลจากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3</p>	<p>3. หาค่าทดสอบเอฟ (F-test) จากวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ้</p> <p>4.1 วิเคราะห์เนื้อหา 4.2 จัดลำดับความถี่</p>	<p>3. พิจารณาว่าการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกรณีปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่โดยใช้นัยสำคัญในระดับ .01 และ .05</p> <p>4. พิจารณาว่าการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ</p>
			<p>ประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีปัญหาอะไร และมีแนวทางแก้ไข ปัญหาอย่างไร โดยเรียงลำดับความถี่</p>

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หากำร้อยละ (Percentage)

1.2 หากำเฉลี่ยโดยใช้สูตร ดังนี้ (Norussis, 1990 : B-86)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ΣX แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนจำนวนข้อมูล

1.3 หากำคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านโดยใช้สูตร ดังนี้

(คัดแปลงจาก Norussis, 1990 : B-86)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{NI}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย ΣX แทนผลรวมของคะแนนรวมรายด้านทั้งหมด

N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

I แทนจำนวนข้อของตอนนั้น

1.4 หากำเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร ดังนี้

(Norussis, 1990 : B-86)

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

- เมื่อ S.D. แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X_i แทนคะแนนแต่ละตัว
 N แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
 $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด

2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐานสำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไปโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ใช้สูตรดังนี้ (Norussis, 1990 : 27)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

- เมื่อ F แทนค่าสถิติที่จะใช้ในการพิจารณา
 MS_B แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
 MS_W แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม

3. การทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณเมื่อพบว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของเซฟเฟ้ ใช้สูตรดังนี้ (Kirk, 1982 : 121)

$$S = \sqrt{(P-1)F\alpha} \sqrt{V_1, V_2} \sqrt{MS_{error} \sum_{j=1}^P \frac{c_j^2}{n_j}}$$

- เมื่อ S แทนค่าวิกฤตแบบเซฟเฟ้
 P แทนจำนวนกลุ่มที่เปรียบเทียบ
 $F\alpha, V_1, V_2$ แทนค่าสถิติจากการแจกแจงแบบเอฟ (F-test)
 V_1 แทนขั้นแห่งความเป็นอิสระสำหรับการแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

V_2	แทนชั้นแห่งความเป็นอิสระสำหรับการแปรปรวน ภายในกลุ่ม
MS_{error}	แทนค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน
n_j	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม
c_j	แทนสัมประสิทธิ์ของการเปรียบเทียบ (Contrast)

4. สถิติสำหรับการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (Norusis, 1990 : B-122)

$$t = \frac{(\bar{X}_H - \bar{X}_L)}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทนค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มต่ำ
	s_H^2	แทนความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
	s_L^2	แทนความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
	n_H	แทนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทนจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

5. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตร ดังนี้ (Cronbach, 1970 : 161)

$$\alpha_K = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_{xi}^2}{s_{xt}^2} \right]$$

เมื่อ	α_K	แทนสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	K	แทนจำนวนข้อของเครื่องมือ
	s_{xi}^2	แทนคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_{xt}^2	แทนคะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในบทนี้จะกล่าวถึงสัญลักษณ์
และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เภมพ์ที่ใช้ในการแปลข้อมูล และผล
การวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สัญลักษณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย

S.D. หมายถึง ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

F หมายถึง ค่าอัตราส่วนวิกฤต F

* หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา
ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ใช้สัญลักษณ์

หน.ปอ. หมายถึง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

หน.สน. หมายถึง หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ

หน.กจ. หมายถึง หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่

หน.กง. หมายถึง หัวหน้างานการเงินและพัสดุ

หน.บพ. หมายถึง หัวหน้างานบริหารทั่วไป

เกณฑ์ในการแปลผลข้อมูล

ในการแปลผลข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ จัดระดับตามเกณฑ์การวิเคราะห์ผล
การประเมินตามเกณฑ์สัมบูรณ์ คือ

- 4.51-5.50 หมายถึงว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึงว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึงว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึงว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 0.51-1.50 หมายถึงว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
สถานภาพการดำรงตำแหน่งและจำแนกเป็นรายจังหวัด ปรากฏผลในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจังหวัด

กลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง	จังหวัด				รวม	ร้อยละ
	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	สตูล		
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ	12	7	12	6	37	20.00
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ	12	7	12	6	37	20.00
หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่	12	7	12	6	37	20.00
หัวหน้างานการเงินและพัสดุ	12	7	12	6	37	20.00
หัวหน้างานบริหารทั่วไป	12	7	12	6	37	20.00
รวม	60	35	60	30	185	100.00
ร้อยละ	32.43	18.92	32.43	16.22	100	

จากตาราง 3 แสดงว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่ตอบแบบสอบถามในจังหวัดปัตตานี 12 คน ยะลา 7 คน นราธิวาส 12 คน และสตูล 6 คน รวมทั้งหมด 37 คน คิดเป็น ร้อยละ 20

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอที่ตอบแบบสอบถามในจังหวัดปัตตานี 12 คน ยะลา 7 คน นราธิวาส 12 คน และสตูล 6 คน รวมทั้งหมด 37 คน คิดเป็นร้อยละ 20

หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อำเภอที่ตอบแบบสอบถามในจังหวัดปัตตานี 12 คน ยะลา 7 คน นราธิวาส 12 คน และสตูล 6 คน รวมทั้งหมด 37 คน คิดเป็นร้อยละ 20

หัวหน้างานการเงินและพัสดุอำเภอที่ตอบแบบสอบถามในจังหวัด ปัตตานี 12 คน ยะลา 7 คน นราธิวาส 12 คน และสตูล 6 คน รวมทั้งหมด 37 คน คิดเป็นร้อยละ 20

หัวหน้างานบริหารทั่วไปอำเภอที่ตอบแบบสอบถามในจังหวัดปัตตานี 12 คน ยะลา 7 คน นราธิวาส 12 คน และสตูล 6 คน รวมทั้งหมด 37 คน คิดเป็นร้อยละ 20

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการ ศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ปะราฎผลดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการ ศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอใน เขตการศึกษา 2 โดยภาพรวมปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.87	.99	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	3.04	.77	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.37	.76	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.46	.77	ปานกลาง
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.33	.91	ปานกลาง
	รวมทุกขั้น	3.18	.72	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น และขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.46$) รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.37$) ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.33$) ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.04$) และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.87$) ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 จำแนกตามขั้นตอนกระบวนการวางแผน 5 ขั้น ของผู้เกี่ยวข้องตำแหน่งต่าง ๆ ปรากฏผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน
ทางการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ปราภุผลคังรายละเอียดใน
ตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการ
วางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

ชั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	3.70	.59	มาก
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึง อุปสรรคปัญหา	3.49	.43	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการ ปฏิบัติ	3.68	.57	มาก
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและ กำหนดวัตถุประสงค์	3.82	.57	มาก
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.76	.77	มาก
	รวมทุกชั้น	3.63	.46	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทาง
การศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ชั้น คือ
ชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.82$)
รองลงมาคือ ชั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.76$) ชั้นการกำหนดเป้าประสงค์
($\bar{X}=3.70$) ชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.68$) ตาม
ลำดับ ยกเว้นชั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.49$) ปฏิบัติ
อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ ปะการกฏผลดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	3.21	1.00	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	3.52	.58	มาก
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.68	.57	มาก
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.71	.59	มาก
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.53	.70	มาก
	รวมทุกขั้น	3.55	.55	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ขั้น ก็คือการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.71$) รองลงมาคือขั้นแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.68$) ขั้นการตรวจสอบและการทบทวน ($\bar{X}=3.53$) การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.52$) ตามลำดับ ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=3.21$) ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ ปรากฏผลคั่งรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.34	.70	น้อย
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	2.65	.67	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	2.96	.69	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.16	.77	ปานกลาง
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.10	.85	ปานกลาง
	รวมทุกขั้น	2.81	.61	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ขั้น คือ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.16$) รองลงมาคือขั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.10$) ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=2.96$) การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=2.65$) ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.34$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

2.2.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเงินและพัสดุ ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเงินและพัสดุ

ชั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.43	.96	น้อย
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	2.46	.72	น้อย
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.10	.88	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.00	.84	ปานกลาง
5.	การตรวจสอบและทบทวน	2.76	1.03	ปานกลาง
	รวมทุกชั้น	2.70	.73	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานการเงินและพัสดุ โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ชั้น คือ ชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.10$) รองลงมาคือชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ($\bar{X}=3.00$) การตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=2.76$) ตามลำดับ ยกเว้นชั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=2.46$) และชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.43$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

2.2.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานบริหารทั่วไป ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานบริหารทั่วไป

ชั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.66	.96	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	3.10	.78	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.42	.78	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.62	.73	มาก
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.47	.85	ปานกลาง
	รวมทุกชั้น	3.24	.71	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างานบริหารทั่วไป โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ชั้น คือ ชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ชั้น คือชั้นการตรวจสอบและทบทวน อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.62$) รองลงมาคือชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.42$) ชั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.10$) การกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.66$) ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 จำแนกตามขั้นตอนกระบวนการวางแผน 5 ชั้น ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาของสำนักงาน

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปรากฏผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี

ชั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.86	1.17	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	3.03	.87	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.33	.84	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.43	.88	ปานกลาง
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.30	1.02	ปานกลาง
	รวมทุกชั้น	3.16	.83	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้น คือชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.43$) รองลงมาคือชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.33$) ชั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.30$) ชั้นการค้นหาโอกาสและ

พิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.03$) และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.86$) ตามลำดับ

2.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดยะลา ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดยะลา

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.81	.88	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	3.07	.72	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.39	.86	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.48	.81	ปานกลาง
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.38	1.00	ปานกลาง
	รวมทุกขั้น	3.20	.72	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดยะลา โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.48$) รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.39$) ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.38$) ขั้นการค้นหาโอกาสและ

พิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.07$) และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.81$) ตามลำดับ

2.3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	2.84	.89	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	2.98	.79	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.28	.70	ปานกลาง
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.37	.73	ปานกลาง
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.17	.82	ปานกลาง
	รวมทุกขั้น	3.10	.69	ปานกลาง

จากตาราง 12 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.37$) รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.28$) ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.17$) ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณา

ถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=2.98$) และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=2.84$) ตามลำดับ

2.3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสตูล ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสตูล

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	3.00	.96	ปานกลาง
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	3.18	.60	ปานกลาง
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	3.59	.53	มาก
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	3.69	.51	มาก
5.	การตรวจสอบและทบทวน	3.63	.68	มาก
	รวมทุกขั้น	3.37	.51	ปานกลาง

จากตาราง 13 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสตูล โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}=3.69$) รองลงมาคือขั้นการตรวจสอบและทบทวน ($\bar{X}=3.63$) และขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.59$) ตามลำดับ ยกเว้นขั้นการการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ($\bar{X}=3.18$) และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ($\bar{X}=3.00$) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยจะนำเสนอผลการทดสอบตามลำดับต่อไปนี้

3.1 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นกำหนดเป้าประสงค์แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าเอฟ การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 14

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	49.30	12.32	16.83**
ภายในกลุ่ม	180	131.83	.73	
รวม	184	181.13		

** $P < .01$

จากตาราง 14 แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการกำหนดเป้าประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ โดยวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 15

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน

ตำแหน่ง		หน.กจ.	หน.กง.	หน.บท.	หน.ศน.	หน.ปอ.
	$\bar{X}$	($\bar{X}=2.34$)	($\bar{X}=2.43$)	($\bar{X}=2.66$)	($\bar{X}=3.21$)	($\bar{X}=3.70$)
หน.กจ.	2.34	-	0.09	0.32	0.87**	1.36**
หน.กง.	2.43		-	0.23	0.78**	1.27**
หน.บท.	2.66			-	0.55	1.04**
หน.ศน.	3.21				-	0.49
หน.ปอ.	3.70					-

** P<.01

จากตาราง 15 แสดงว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการกำหนดเป้าประสงค์มากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระดับการปฏิบัติงานระหว่างตำแหน่งอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตาม กระบวนการวางแผนในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าเอฟ การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปรากฏผลดังรายละเอียดใน ตาราง 16

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตาม กระบวนการวางแผนขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	34.08	8.52	20.24**
ภายในกลุ่ม	180	75.79	.42	
รวม	184	109.87		

** P<.01

จากตาราง 16 แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการวางแผนขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาโดยวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟไฟ่ ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษานักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา

ตำแหน่ง	$\bar{X}$	หน.กง. ($\bar{X}=2.46$)	หน.ภจ. ($\bar{X}=2.65$)	หน.บท. ($\bar{X}=3.10$)	หน.ปอ. ($\bar{X}=3.49$)	หน.สน. ($\bar{X}=3.52$)
หน.กง.	2.46	-	0.19	0.64**	1.03**	1.06**
หน.ภจ.	2.65		-	0.45	0.84**	0.87**
หน.บท.	3.10			-	0.39	0.42
หน.ปอ.	3.49				-	0.03
หน.สน.	3.52					-

** P<.01

จากตาราง 17 แสดงว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา มากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนระดับการปฏิบัติงานระหว่างตำแหน่งอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าเอฟ การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 18

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	15.94	3.98	7.94**
ภายในกลุ่ม	180	90.30	.50	
รวม	184	106.24		

** P<.01

จากตาราง 18 แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ตำแหน่ง		หน.กจ.	หน.กง.	หน.บท.	หน.ปอ.	หน.สน.
	$\bar{X}$	($\bar{X}=2.96$)	($\bar{X}=3.10$)	($\bar{X}=3.42$)	($\bar{X}=3.68$)	($\bar{X}=3.68$)
หน.กจ.	2.96	-	0.14	0.46	0.72**	0.72**
หน.กง.	3.10		-	0.32	0.58*	0.58*
หน.บท.	3.42			-	0.26	0.26
หน.ปอ.	3.68				-	0.00
หน.สน.	3.68					

** P<.01

* P<.05

จากตาราง 19 แสดงว่าหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการปฏิบัติงานระหว่างตำแหน่งอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.4 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าเอฟ การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 20

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	19.14	4.79	9.52**
ภายในกลุ่ม	180	90.46	.50	
รวม	184	109.60		

** P<.01

จากตาราง 20 แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ โดยวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของซเฟไฟ่ ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์

ตำแหน่ง		หน.กจ.	หน.กจ.	หน.บท.	หน.สน.	หน.ปอ.
	$\bar{X}$	($\bar{X}=3.00$)	($\bar{X}=3.16$)	($\bar{X}=3.62$)	($\bar{X}=3.71$)	($\bar{X}=3.82$)
หน.กจ.	3.00	-	0.16	0.62**	0.71**	0.82**
หน.กจ.	3.16		-	0.46	0.55*	0.66**
หน.บท.	3.62			-	0.09	0.20
หน.สน.	3.71				-	0.11
หน.ปอ.	3.82					-

** P<.01

* P<.05

จากตาราง 21 แสดงว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์มากกว่าหัวหน้าการเงิน และพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินเข้าหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินเข้าหน้า ที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการปฏิบัติงานระหว่างตำแหน่งอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน.

3.5 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการตรวจสอบและทบทวนแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าเอฟ การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการตรวจสอบและการทบทวน ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 22

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการตรวจสอบและทบทวนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	22.98	5.75	7.98**
ภายในกลุ่ม	180	129.59	.72	
รวม	184	152.57		

** P<.01

จากตาราง 22 แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการตรวจสอบและทบทวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นการตรวจสอบและการทบทวน โดยวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 23

ตาราง 23 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาลำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในขั้นการตรวจสอบและทบทวน

ตำแหน่ง	$\bar{X}$	หน.กจ. ($\bar{X}=2.76$)	หน.กจ. ($\bar{X}=3.10$)	หน.บท. ($\bar{X}=3.47$)	หน.ศน. ($\bar{X}=3.53$)	หน.ปอ. ($\bar{X}=3.76$)
หน.กจ.	2.76	-	0.34	0.71*	0.77**	1.00**
หน.กจ.	3.10		-	0.37	0.43	0.66*
หน.บท.	3.47			-	0.06	0.29
หน.ศน.	3.53				-	0.23
หน.ปอ.	3.76					-

** P<.01

* P<.05

จากตาราง 23 แสดงว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการตรวจสอบและทบทวนมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการปฏิบัติงานระหว่างตำแหน่งอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.6 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าเอฟระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 24

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	3	.70	.23	.23
		ภายในกลุ่ม	181	180.43	1.00	
		รวม	184	181.13		
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	3	.86	.29	.48
		ภายในกลุ่ม	181	109.01	.60	
		รวม	184	109.87		
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.04	.68	1.18
		ภายในกลุ่ม	181	104.20	.58	
		รวม	184	106.24		
4.	ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	3	2.16	.72	1.21
		ภายในกลุ่ม	181	107.44	.59	
		รวม	184	109.60		

ตาราง 24 (ต่อ)

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5.	ขั้นการตรวจสอบและทบทวน	ระหว่างกลุ่ม	3	4.43	1.48	1.80
		ภายในกลุ่ม	181	148.14	.82	
		รวม	184	152.57		
รวมทุกด้าน		ระหว่างกลุ่ม	3	1.46	.49	.94
		ภายในกลุ่ม	181	93.93	.52	
		รวม	184	95.39		

จากตาราง 24 แสดงว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี ชะลา นราธิวาส และสตูล มีระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนโดยรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่า ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ และขั้นการตรวจสอบและทบทวน ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการประมวลและวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในขอบข่ายกระบวนการวางแผน 5 ขั้น คือ การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและการทบทวน ปรากฏผลดังรายละเอียดในตาราง 25

ตาราง 25 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการวางแผนทางการศึกษาของ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

ข้อที่	ปัญหา/อุปสรรค	ความถี่	ข้อที่	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	ความถี่
ขั้นการกำหนดเป้าประสงค์					
1.	สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ เป้าประสงค์ของหน่วยงาน ระดับสูง	9	1.	สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดควรจัดส่งเอกสารที่ เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ให้สำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอ	9
2.	เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอไม่ได้มี ส่วนร่วมในการกำหนด เป้าประสงค์	4	2.	ผู้บริหารเปิด โอกาสให้ เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้มีส่วน ร่วมในการกำหนดเป้า ประสงค์	4
3.	เป้าประสงค์ของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ไม่ชัดเจน	2	3.	สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดต้องกำหนดเป้า ประสงค์และนโยบายให้ ชัดเจน	2
			4.	สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดควรจัดให้มีการ ประชุมเพื่อวิเคราะห์เป้า ประสงค์ของสำนักงาน คณะกรรมการการประถม ศึกษาแห่งชาติ	2

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา/อุปสรรค	ความถี่	ข้อที่	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	ความถี่
ขั้นตอนการค้นหาโอกาสและพิจารณา					
ถึงอุปสรรคปัญหา					
1.	ข้อมูลสารสนเทศมีน้อย และขาดความเชื่อมั่น	11	1.	สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอควรมีเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการ จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ	14
2.	การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ยังไม่เป็นระบบ	9	2.	ควรมีบุคลากรที่รับผิดชอบ งานข้อมูลโดยเฉพาะ	9
3.	ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบ งานข้อมูลโดยเฉพาะ	7	3.	ควรมีการอบรมเพื่อ พัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการ วางแผนของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ	8
4.	ขาดบุคลากรที่มีทักษะในการ วางแผน	6	4.	ควรจัดสรรงบประมาณ ให้สำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอจัดสัมมนาภาค เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาในระดับอำเภอ	3
5.	ขาดข้อมูลจากองค์กรภาค เอกชน	4	5.	ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ ในสำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอมีส่วนร่วมใน การวางแผนมากขึ้น	2
6.	บุคลากรของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอมี ส่วนร่วมในการวางแผนน้อย	3	6.	ควรให้มีตำแหน่งงาน วิเคราะห์นโยบายและแผน ในระดับอำเภอ	1
7.	ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผน ของสำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอ มีเวลาน้อยใน การปฏิบัติงานวางแผน	1			

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา/อุปสรรค	ความถี่	ข้อที่	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	ความถี่
ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ					
1.	การกำหนดโครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ	6	1.	ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการกำหนดโครงการ	5
2.	งบประมาณที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่ขอ	4	2.	ควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขอไป	4
3.	การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน	3	3.	การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการต้องชัดเจน	3
4.	วิธีการติดตามประเมินผลยังไม่ชัดเจน	2	4.	ผู้รับผิดชอบแผนหรือโครงการต้องสรุปผลและรายงาน	2
			5.	ควรเพิ่มบุคลากรในการนิเทศติดตามผล	2
			6.	ควรมีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนให้ชัดเจน	2
ขั้นการเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด					
1.	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติไม่ตรงกับความรู้	2	1.	ผู้บริหารควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและถี่ถ้วนใน	2

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหา/อุปสรรค	ความถี่	ข้อที่	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	ความถี่
	ความสามารถ			การมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ	
2.	ขาดการลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในแผนฉบับร่าง	1	2.	ควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในแผนฉบับร่างเพื่ออำนวยความสะดวกสันทัดสินใจของผู้บริหาร	1
ขั้นการตรวจสอบและทบทวน					
1.	การนำแผนไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด	5	1.	ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมพิจารณาแผนให้สอดคล้องกันทุกงานทุกกิจกรรมก่อนนำแผนไปปฏิบัติ	4
2.	ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอไม่ได้รับทราบแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างทั่วถึง	3	2.	ควรมอบเอกสารแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้ผู้เกี่ยวข้องให้ครบ	2
3.	ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบและทบทวนแผนมักให้ความสำคัญกับงบประมาณมากกว่าสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหา	1	3.	ควรได้มีการตรวจสอบและทบทวนแผนเป็นระยะ ๆ	1
			4.	การตรวจสอบและทบทวนแผนต้องพิจารณาถึงสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดในแผนให้สอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่ต้องใช้	1

จากตาราง 25 แสดงว่าปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาอุปสรรคในขั้นการกำหนดเป้าประสงค์คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขาดเอกสารที่เกี่ยวกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับสูง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ และเป้าประสงค์ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่ชัดเจน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต้องกำหนดเป้าประสงค์และนโยบายให้ชัดเจน และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดให้มีการประชุมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อวิเคราะห์เป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2. ปัญหาอุปสรรคในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาคือ ข้อมูลสารสนเทศมีไม่เพียงพอ การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานข้อมูลโดยตรง ขาดบุคลากรที่มีทักษะในการวางแผน ขาดข้อมูลจากองค์กรภาคเอกชนบุคลากรของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยังมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย และผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีเวลาน้อยในการปฏิบัติงานการวางแผน สำหรับแนวทางการปรับปรุงแก้ไขคือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ควรมีบุคลากรที่รับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศโดยเฉพาะ ควรมีการอบรมเพื่อพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรมีงบประมาณเพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้จัดสัมมนาภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้มีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น และควรให้มีตำแหน่งงานวิเคราะห์นโยบายและแผนในระดับอำเภอ

3. ปัญหาอุปสรรคในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติมีดังนี้คือ การกำหนดโครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ งบประมาณที่ได้รับ ไม่เป็นไปตามที่ขอ การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน และวิธีการติดตามประเมินผลส่วนใหญ่ยังไม่ชัดเจน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการกำหนดโครงการ ควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขอไป การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการต้องชัดเจน ผู้รับผิดชอบแผนหรือโครงการต้องสรุปผลและรายงานตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ควรเพิ่มบุคลากรในการนิเทศติดตามผล และควรมีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่ชัดเจน
4. ปัญหาอุปสรรคในขั้นการเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดคือ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติไม่ตรงกับความรู้ความสามารถและขาดการลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในร่างแผน สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ผู้บริหารควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและถี่ถ้วนในการมอบหมายงาน ให้ผู้รับผิดชอบ และควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในแผนฉบับร่าง เพื่อง่ายต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร
5. ปัญหาอุปสรรคในขั้นการตรวจสอบและทบทวนคือ การนำแผนไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอไม่ได้ทราบแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างทั่วถึง และผู้มีบทบาทในการตรวจสอบและทบทวนแผนมักให้ความสำคัญกับงบประมาณมากกว่าสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหา สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมพิจารณาแผนให้สอดคล้องกันทุกงานทุกกิจกรรมก่อนนำแผนไปปฏิบัติ ควรมอบเอกสารแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้ผู้เกี่ยวข้องให้ครบ ควรได้มีการตรวจสอบและทบทวนแผนเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ในการตรวจสอบและทบทวนแผนต้องพิจารณาถึงสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดในแผนให้สอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่ต้องใช้

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ

- 1.1 การกำหนดเป้าประสงค์
- 1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา
- 1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
- 1.4 การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.5 การตรวจสอบและทบทวน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอน ระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล

3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน ตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

4. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นกำหนดเป้าประสงค์แตกต่างกัน
2. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาแตกต่างกัน
3. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติแตกต่างกัน
4. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นเลือกแนวทางและกำหนดวัตถุประสงค์แตกต่างกัน
5. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนในขั้นตรวจสอบและทบทวนแตกต่างกัน
6. ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปทุมธานี ชะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 จำนวน 37 แห่ง รวมทั้งสิ้น 185 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) เพื่อถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามและจังหวัดที่ตั้งของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้ตอบแบบสอบถามในการปฏิบัติงานวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 37 ข้อ โดยแยกเป็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน 5 ข้อ การกำหนดเป้าประสงค์ 4 ข้อ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา 16 ข้อ การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ 7 ข้อ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และกำหนดวัตถุประสงค์ 6 ข้อ และการตรวจสอบและทบทวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พร้อมเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

ส่วนคุณภาพของเครื่องมือ ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 40 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านการกำหนดเป้าประสงค์ $\alpha = .91$ ด้านการค้นหาโอกาสและ

พิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา $\alpha = .94$ ด้านการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ $\alpha = .91$ ด้านการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนดวัตถุประสงค์ $\alpha = .91$ ด้านการตรวจสอบและทบทวน $\alpha = .83$ และได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ $\alpha = .97$

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล แล้วขอนหนังสือส่งแบบสอบถามจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ทุกอำเภอและทุกกิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และบางแห่งก็ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนั้น ๆ ช่วยดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ แบบสอบถามส่งไปจำนวน 185 ชุด ได้รับกลับคืนมา 185 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 คือสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของแต่ละรายการในแต่ละตัวแปรเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา 5 ขั้นคือ การกำหนดเป้าประสงค์ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ การตรวจสอบและทบทวน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและเป็นรายด้านเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามตัวแปรสถานภาพการดำรงตำแหน่งและจังหวัดโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

4.4 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่หลังจากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe' Method)

4.5 แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 สรุปได้ดังนี้

1.1 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้น คือชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ชั้นการตรวจสอบและทบทวน ชั้นการค้นหาโอกาส และพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.2 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ชั้น คือ ชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือชั้นการตรวจสอบและทบทวน ชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตามลำดับ ยกเว้นชั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ชั้น คือชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนด

วัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ตามลำดับ ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างาน การเจ้าหน้าที่ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.5 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างาน การเงินและพัสดุ โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ขั้น คือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ยกเว้นขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ และขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

1.6 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของหัวหน้างาน บริหารทั่วไป โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และการกำหนดวัตถุประสงค์ และมีการปฏิบัติอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 4 ขั้น คือการตรวจสอบและทบทวน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.7 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี โดยรวมทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกขั้น คือขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบและทบทวน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และขั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.8 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดยะลา โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณา เป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้น คือชั้นการเลือกแนวทาง ที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ชั้นการตรวจสอบและทบทวน ชั้นการค้นหาโอกาสและ พิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ตามลำดับ

1.9 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดนราธิวาส โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้น คือชั้นการเลือก แนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือชั้นการแปล โอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ชั้นการตรวจสอบและทบทวน ชั้นการค้นหา โอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ตามลำดับ

1.10 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดสตูล โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายชั้น ปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ชั้น คือชั้นการเลือกแนว ทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือชั้นการตรวจสอบ และทบทวน และชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตามลำดับ ยกเว้นชั้นการการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา และชั้นการกำหนด เป้าประสงค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้อง กับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ชั้นที่มีตำแหน่งต่างกัน ตามสมมติฐานข้อที่ 1-5 ได้ผล ดังนี้

2.1 ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการวางแผน ชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้อง กับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผน ขั้นการตรวจสอบและทบทวน

ของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหัวหน้างานบริหารทั่วไป มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานการเงินและพัสดุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ตามสมมติฐานข้อที่ 6 ปรากฏว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายชั้น ปรากฏทุกชั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

4. ผลการประมวลปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2

4.1 อุปสรรคและปัญหาในขั้นการกำหนดเป้าประสงค์คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับสูงเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ และเป้าประสงค์ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่ชัดเจน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเป้าประสงค์ของหน่วยงานระดับต่าง ๆ ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าประสงค์ นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต้องกำหนดเป้าประสงค์และนโยบายให้ชัดเจน และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดให้มีการประชุมเพื่อวิเคราะห์เป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4.2 อุปสรรคและปัญหาในขั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหาคือ ข้อมูลสารสนเทศมีน้อยและมักขาดความเชื่อมั่น การจัดระบบเก็บข้อมูลสารสนเทศยัง

ไม่เป็นระบบ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบงานข้อมูล โดยเฉพาะ ขาดบุคลากรที่มีทักษะในการวางแผน ขาดข้อมูลจากองค์กรภาคเอกชน บุคลากรของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยังมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย และผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีเวลาเี่ยงในการปฏิบัติงานการวางแผน สำหรับแนวทางการปรับปรุงแก้ไขคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรมีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ควรมีบุคลากรรับผิดชอบงานข้อมูลสารสนเทศโดยเฉพาะ ควรได้มีการอบรมเพื่อพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรมีงบประมาณเพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้จัดสัมมนาภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอ ควรเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้มีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น และควรให้มีตำแหน่งงานวิเคราะห์นโยบายและแผน ในระดับอำเภอ

4.3 อุปสรรคปัญหาในขั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ มีดังนี้คือการกำหนดโครงการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ งบประมาณที่ได้รับไม่เป็นไปตามที่ขอ การกำหนดระยะเวลาการดำเนินโครงการต่าง ๆ ไม่ชัดเจน และวิธีการติดตามประเมินผลส่วนใหญ่ยังไม่ชัดเจน สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการกำหนดโครงการ ควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขอไป การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการต้องชัดเจน ผู้รับผิดชอบแผนหรือโครงการต้องสรุปผลและรายงานตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ควรเพิ่มบุคลากรในการนิเทศติดตามผล และควรมีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนให้ชัดเจน

4.4 อุปสรรคปัญหาในขั้นการเลือกวัตถุประสงค์และแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดคือการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ และขาดการลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในร่างแผน สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ผู้บริหารควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและถี่ถ้วนในการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ และควรจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ไว้ในแผนฉบับร่างเพื่อช่วยต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

4.5 อุปสรรคปัญหาในขั้นการตรวจสอบและทบทวนคือ การนำแผนไปปฏิบัติไม่เป็น

ไปตามที่กำหนด ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอำเภอไม่ได้ทราบแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออย่างทั่วถึง และผู้มีบทบาทในการตรวจสอบและทบทวนแผนมักให้ความสำคัญกับงบประมาณมากกว่าสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหา สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคือ ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมพิจารณาแผนให้สอดคล้องกับทุกงานทุกกิจกรรมก่อนนำแผนไปปฏิบัติ ควรมอบเอกสารแผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้ผู้เกี่ยวข้องให้ทราบ ควรได้มีการตรวจสอบและทบทวนแผนเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ในการตรวจสอบและทบทวนแผนต้องพิจารณาถึงสาระสำคัญของกิจกรรมที่กำหนดในแผนให้สอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่ต้องใช้

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานเป็นลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ในกระบวนการวางแผน 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าประสงค์การค้นหาโอกาส และพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ และการตรวจสอบและทบทวน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กวาง นุกตง (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานีโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบัติ ไกรนรา (2532 : 123) และ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : 100) ทำการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านการวางแผนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องเดียวกันนี้ กักค้ำชัย ปัญหา (2528 : 51) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 6 ปฏิบัติงานการวางแผนในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

ผลจากการวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยรวมทุกชั้นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อได้พิจารณาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ชั้น พบว่าระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกชั้น แต่เมื่อพิจารณาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องแยกตามตำแหน่งพบว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนหัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไปมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนระดับอำเภอ โดยเฉพาะหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอได้ผ่านการอบรมเรื่องการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมาแล้ว การอบรมนั้นเป็นการศึกษานับเป็นสำเร็จรูป และมีคู่มือประกอบการอบรม คู่มือจัดทำแผนพร้อมตัวอย่างไว้เรียบร้อย สามารถนำมาศึกษาได้ทุกขณะ และหลังจากผ่านการอบรมแล้วสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มาติดตามผลการจัดทำแผนเป็นระยะอีกด้วย ส่วนหัวหน้างานบริหารทั่วไป ซึ่งมีการปฏิบัติงานต้องรับผิดชอบงานด้านการเตรียมการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามการแบ่งงานของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 บางจังหวัดได้จัดอบรมการวางแผนการศึกษาให้กับหัวหน้างานบริหารทั่วไป แล้วแต่บางจังหวัดยังไม่ได้จัดอบรม ส่วนหัวหน้างานการเงินและพัสดุ ยังไม่มีการอบรมการวางแผนการศึกษาให้กับบุคลากร 2 ตำแหน่งนี้

นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว สาเหตุอีกประการหนึ่งน่าจะมาจากปัญหาด้านการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ซึ่งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง พบว่าในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น ต้องนำด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรอบคอบและจะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลมากมาย เช่น หน่วยงานระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดที่มีอยู่จำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับแบบกรอกข้อมูล การให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนตามความต้องการ และการจัดเก็บข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับแบบสอบถามปลายเปิดในขั้นการค้นหา โอกาสและพิจารณาอุปสรรคปัญหาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนได้เสนอแนะปัญหาอุปสรรคของการวางแผนว่า ข้อมูล

ข้อมูลสารสนเทศมีน้อย การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศยังไม่เป็นระบบและขาดบุคลากรรับผิดชอบในการจัดระบบข้อมูลโดยเฉพาะ

จากปัญหาดังกล่าวนี้จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สมมติฐานข้อที่ 1-5 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีสถานภาพในการดำรงตำแหน่งต่างกันปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนใน 5 ชั้น คือ ชั้นการกำหนดเป้าประสงค์ ชั้นการค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา ชั้นการแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ชั้นการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและกำหนดวัตถุประสงค์ ชั้นการตรวจสอบและทบทวนแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานบริหารทั่วไป ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนแตกต่างกันทุกชั้น โดยที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอกับหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ มีระดับการปฏิบัติมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเงินและพัสดุ มีลักษณะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานประจำทั่วไป ซึ่งต้องปฏิบัติตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ การปฏิบัติงานของ 2 กลุ่มนี้ จึงเปรียบเสมือนกับผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้สอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิพร นิยมศรีสนศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารกับครูอาจารย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายกมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานวางแผนทุกด้านแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ศักดิ์ชัย ปัญญา (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารกับครูผู้สอน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 มีความเห็นต่อกระบวนการวางแผนของโรงเรียนทุกด้านแตกต่างกัน นอกจากนี้ สมบัติ ไกรนรา (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย พบว่าผู้บริหารกับครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานการวางแผนบริหาร โรงเรียนทุกด้านแตกต่างกัน และผลการวิจัยของ เสาวฤทธิ์ บุญช่างดี (2528 : บทคัดย่อ) พบว่าศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะต่อปัญหาการวางแผนของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นแตกต่างกัน ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจาก หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานบริหารทั่วไป มีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต่างกัน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2527 : 118) ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ต่างกันอาจจะมีรูปร่างที่สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2518 : 430) แสดงทัศนะไว้ว่าบทบาทหรือตำแหน่งที่ต่างกัน เป็นสาเหตุที่ทำให้การตีความข้อมูลและข่าวสารแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ พรรณราย ทรัพย์ประภา (2531 : 21-22) อธิบายว่าคนเราเมื่อมีประสบการณ์ที่ต่างกัน การรับรู้ย่อมแตกต่างกันแล้วจะส่งผลให้มีทัศนะและความเห็นแตกต่างออกไปด้วย

ส่วนผลจากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 2 ที่มีตำแหน่งต่างกัน พบว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ทุกชั้น ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าตั้งแต่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องมีแผนในการบริหารงานตามนโยบายและรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดในปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา ความรับผิดชอบใหญ่ของการวางแผนจะอยู่กับศึกษานิเทศก์อำเภอ และได้มีการอบรมเรื่องการวางแผนการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้กับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์อำเภอ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ 1 แต่มาถึงปีงบประมาณ 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดภารกิจ

ด้านการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอให้เป็นหน้าที่ของ หัวหน้างานบริหารทั่วไป ในระยะแรกจึงได้มีการอบรมด้านการปฏิบัติงานวางแผนการศึกษาให้กับหัวหน้างานบริหารทั่วไปแล้ว ส่วนหัวหน้างานการเงินและพัสดุนั้น ไม่เคยผ่านการอบรมทางการวางแผนการศึกษามากเลย สาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันในทุกชั้น

3. สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล ปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทั้ง 5 ขั้นตอนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีสิน เทพลักษณะ (2530 : 152-158) ซึ่งสรุปได้ว่า สภาพการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้่าจะมีสาเหตุจากลักษณะความคล้ายคลึงกันของจังหวัดในเขตการศึกษา 2 ซึ่งประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล โดยมี ความคล้ายคลึงกันในด้านการนับถือศาสนา ภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณี

สาเหตุอีกประการหนึ่งน่าจะมาจากการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษาของ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน อีกทั้งในการปฏิบัติงานด้านการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ให้เป็นแบบเดียวกันทั้งประเทศ จากสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้การปฏิบัติงานการวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล จึงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ดังต่อไปนี้

1.1 การกำหนดเป้าประสงค์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจัดส่งเอกสารด้านนโยบายและเป้าประสงค์ให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการศึกษาในระดับอำเภอ ได้ศึกษาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการกำหนดเป้าประสงค์ในระดับอำเภอต่อไป

1.2 การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงอุปสรรคปัญหา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ และควรประสานงานกับหน่วยงานระดับอำเภอทุกหน่วยงานเพื่อรวบรวมข้อมูลในการจัดการศึกษา

1.3 การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ควรจัดตั้งคณะกรรมการในการกำหนดสภาพปัจจุบันปัญหาของของอำเภอให้ชัดเจน และให้ผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอ ได้จัดทำโครงการ ปรับปรุงและพัฒนาตามสภาพปัจจุบันปัญหาอย่างแท้จริง

1.4 การถือกวัดอุปสรรคและแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด ควรนิยมนในการควบคุม กำกับและติดตามอย่างชัดเจน

1.5 การตรวจสอบและทบทวน ควรให้ผู้เกี่ยวข้องกับงานวางแผนการศึกษาได้ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของงานทุกงานทุกกิจกรรมก่อน นำแผนไปปฏิบัติ

1.6 ควรมีการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งหัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ และหัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ทำหน้าที่เหล่านี้บางคนไม่เคยได้รับการอบรมด้านการวางแผนการศึกษามากเลย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับการอบรมสัมมนาด้านการวางแผนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรให้ทำงานเกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ขอเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ควรเพิ่มเติมแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้ความเชื่อถือได้มากที่สุด

2.2 ควรมีการวิจัยเฉพาะในแต่ละขั้นตอนของการวางแผนทางการศึกษาลำไ้งาน การประถมศึกษาอำเภอ โดยเฉพาะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในแต่ละขั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้อีก โดยใช้เขตการศึกษาอื่น ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ควรศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนทางการศึกษาของสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ เพื่อนำผลการประเมินเหล่านั้นมาประกอบการวางแผนทางการ ศึกษาของอำเภอต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

ก้อ สวัสดิทานิชย์ และคนอื่นๆ. 2529. "การจัดทำการวิเคราะห์และ
บริหารโครงการ ชุดวิชาฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการการศึกษาแบบ
บูรณาการในระดับจังหวัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กองนโยบายและแผน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

กิตินา ปรีดีศิลป. 2532. การบริหารและการนิเทศการศึกษามือถึงต้น.
กรุงเทพมหานคร : อักษรบัพเฑิต.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2527 ก.
การจัดทำแผนปฏิบัติการการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอประจำปี.
กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.

..... 2527 ข. การจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ประจำปี. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.

..... 2527 ค. การจัดทำแผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ระยะ 5 ปี. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.

..... 2531. การจัดทำแผนและการจัดตั้งงบประมาณปี 2533.
กรุงเทพมหานคร : น.ป.พ.

..... 2534. การวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
ไทชวัฒนาพานิช.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. 2526 ข.

คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กองนโยบายและแผน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

----- 2526 ก. คู่มือบริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เล่ม 1.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

----- 2527. ชุดฝึกอบรมการบริหารและการนิเทศการประถมศึกษา
อำเภอ/กิ่งอำเภอ เล่ม 1 แนวคิดในการวางแผนและการนิเทศการ
ประถมศึกษา ระดับ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

----- 2529. ชุดฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการ
ในระดับจังหวัด เล่ม 3 แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา.
กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
ศึกษาแห่งชาติ.

จิรพรรณ กาญจนะจินดา. 2528. วิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร :
ฝ่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่. 2528. "แนวคิดและวิธีการวางแผนการศึกษา"
ชุดวิชาฝึกอบรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการ
ในระดับจังหวัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กองนโยบายและแผน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

ชนิดา รัชท์พลเมือง. 2532. การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร :
ไอ.เอส พรินติ้งเฮ้าส์.

จิรวัดน์ นิจนตร. 2532. การวางแผนการศึกษา. ภูเก็ต : ภาควิชาครุศาสตร์ :
วิทยาลัยครูภูเก็ต.

ทวี ทิมขำ. 2526. การวางแผนการศึกษา. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

เทียนฉาย ถิระนันท์. 2531. แผนโครงการและงบประมาณอีกแนวทาง
หนึ่งสำหรับการจัดสรรทรัพยากร. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธงชัย สันติวงษ์. 2519. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2535. องค์การและการบริหารการศึกษาการจัดองค์การ
แผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2527. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : องค์การพิมพ์การพิมพ์.

ประชุม รอดประเสริฐ. 2535. นโยบายและการวางแผน : หลักกรรมและทฤษฎี.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.

ประมวด เสนาฤทธิ. 2526. การวางแผนและการจัดการทางการศึกษา.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. 2526. การวางแผนและการจัดการทาง
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.

พรรณราย ทรัพย์ประภา. 2531. จิตวิทยาสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทวีซีเอ็นอาร์คอร์ทคอร์ปอเรชั่น จำกัด.

ไพโรจน์ นาคะสุวรรณ. 2526. การบริหารโรงเรียน(หลักการและแนวปฏิบัติ
ปิดตาย : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ปัญญา สาร. 2523. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระพล สุวรรณนันต์. 2526. หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพมหานคร :
ประยูรวงศ์.

ศึกษานิเทศ เขตการศึกษา 2, สำนักงาน. 2534. แบบรายงานการทidyส่วนภูมิภาค.
ยะลา : สำนักงานศึกษานิเทศ เขตการศึกษา 2. (สำเนา)

สถานจิตร สุนทรทรัพย์. 2524. "แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหาร
การศึกษา" เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาแผนพัฒนาโรงเรียน
หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมบูรณ์ พรรณภาพ. 2521. หลักเบื้องต้นการบริหารโรงเรียน.
กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ.

สมพงษ์ เกษมสิน. 2521. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

สมยศ นาวิการ. 2522. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพาณิชย์.

เสถียร เหลืองอร่าม. 2528. การวางแผนนโยบายและกระบวนการวางแผน.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : กุณจินอักษรกิจ.

สุรพันธ์ ยันต์ทอง. 2533. การบริหารโรงเรียน นวัตกรรมและเทคนิค

ประสบการณ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา.

สุรพงษ์ ปานาทกุล. 2526. การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์เจริญผล.

สุรัฐ ศิลปอนันต์. 2523. หลักและกระบวนการบริหาร. กรุงเทพมหานคร :

อรินทร์การพิมพ์.

อดิษฐ์ ขาดิคำแหง. 2525. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อนันต์ เกตุวงศ์. 2532. หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อัมพร วิจิตรพันธ์ และอัญชาติ ค้อคงคา. 2524. เศรษฐศาสตร์การศึกษาและ

การวางแผนกำลังคน. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์.

อุทัย บุญประเสริฐ. 2532. การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัย หิรัญโต. 2525. เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพมหานคร :

Allen, Louis A. 1982. Making Managerial Planning More Effective.
New York : R.K. Donnelley & Sons Company.

Banghart, Frank w. and Albert Trull, Jr. 1973. Educational Planning. New York :
The Macmillan Company.

Cronbach, Lee J. 1970. Essentials of Psychological Testing. 3rd. New York :
Harper & Row.

Kirk, R.E. 1982. Experimental Design ; Procedure for the Behavioral Sciences.
Belmont : Wadsworth Publishing Company, Inc.

Koontz, Harold d. and O'Donnell, Cyril. 1972. Principles of Management.
New York : McGraw-Hill Inc.

Norussis, Marija J. 1990. SPSS/PC+4.0. Chicago : SPSS Inc.

วารสาร

วัน เชนทิชย์. 2532. "แบบประเมินตนเองสำหรับผู้บริหาร"

วารสารศึกษาศาสตร์. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-

สงขลานครินทร์, 5, 13 (ตุลาคม 2531 - มกราคม 2532),

1-12.

วิทยานิพนธ์

- โกมินทร์ สังคะนอง. 2529. "การวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา บริหารการศึกษาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา).
- กวง นุกสง. 2534. "การศึกษากระบวนการวางแผนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).
- ประพิศ นานกร. 2525. "ระบบการวางแผนในวิทยาลัยครูภาคเหนือ", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา).
- พิศิษฐ์ ธีวาลัย. 2525. "ตัวแบบเสนอสำหรับระบบการวางแผนใน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา).
- ภิรมยา อินทรกำแหง. 2530. "การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบระบบข้อมูล สารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบบูรณาการ ระดับจังหวัดในเขตการศึกษา 11", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษาศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (สำเนา).

- มานิตย์ ไชยกิจ. 2532. "การวิเคราะห์ระบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในช่วงการจัดทำแผนพัฒนา
ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2527-2530)", วิทยานิพนธ์คุุณบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).
- วิชา ฐูวรัตน์. 2530. "การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร
โรงเรียนคาทอลิกอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร",
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (สำเนา).
- ศักดิ์ชัย ปัญญา. 2528. "กระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. (สำเนา).
- สมบัติ ไกรนรา. 2532. "การศึกษาการปฏิบัติงานการวางแผนบริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช",
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (สำเนา).
- สมมาตร มานะกล้า. 2536. "การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการวางแผน
การศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการ
ศึกษา 2", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา).

สิทธิพร นิยมศรีสามศักดิ์. 2527. "การวางแผนงานของผู้บริหารโรงเรียน
ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครนายก", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (สำเนา).

เสกสรรค์ สีใส. 2534. "ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อพัฒนา
การประถมศึกษาในระดับอำเภอในเขตการศึกษา 9", วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. (สำเนา).

เสนาห์ บุญช่วงดี. 2528. "ปัญหาการวางแผนปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์
อำเภอตามทัศนะของนายอำเภอ ศึกษาพิเศษอำเภอและ
ผู้ช่วยศึกษานิเทศก์อำเภอ", วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
(สำเนา).

อรพินทร์ สอนสลับ. 2531. "การศึกษานโยบายในการวางแผนของผู้บริหาร
การศึกษาระดับอำเภอในเขตการศึกษา 5, 6 และ 7",
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. (สำเนา).

อารีพิน เทพลักษณ์. 2530. "การศึกษาการวางแผนพัฒนาการประถมศึกษาของ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2", วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(สำเนา).

- Jacobsen Lawrence T. 1979. "Study of the Status of Long-Range Planning in Illinois School districts", Dissertation Abstracts International, 39 (Mach 1979), 5232-A.
- Robert Susie Jane. 1979. "A Process Model for Use by Educational Administrators in Planning Educational Facilities in State of Alabama", Dissertation Abstracts International. 39(March 1979), 5247-A.
- Schemelzer. Ida Sue Shaphard. 1983. "The Utilization of Intermediate/Longrange Planning Processes in Selected School Districts in Iowa" Dissertation Abstracts International. 44 (1983), 3567.
- Spence, Horace Browning, Jr. 1982. "An Analysis of the State Mandated Long-Range Planning Process in Selected Pennsylvania School Districts" Dissertation Abstracts International. 43 (1982), 42.

ภาคผนวก

(สำเนา)

ที่ ขบ 1212.02/051

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถิ่นตอบัง
จังหวัดปัตตานี 94000

24 ธันวาคม 2536

เรื่อง ขอลงความเห็นเป็นผู้ใช้ชื่อบุคคลในการพิจารณาแบบสอบถาม

เรียน ผู้บังคับบัญชาการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส

หัวหน้ากรมการศึกษาค้นคว้าหนองจิก

หัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแบบสอบถาม 1 ฉบับ

ด้วยนายยุทธนา พรหมดี นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "กระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขต
การศึกษา 2" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ
สันติวรานนท์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ
แบบปิดแล้ว

ภาควิชาการบริหารการศึกษาพิจารณาเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมตามคุณสมบัติ
ของผู้ที่ชื่อบุคคลในการวิจัยครั้งนี้ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ที่ชื่อบุคคลในการตรวจ
สอบความถูกต้อง และข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ของแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้วิจัย
นำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาแบบสอบถามดังกล่าว และขอขอบพระคุณยิ่ง
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุพล ทองกลองไทร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล ทองกลองไทร)
หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทร. (073) 349111 ต่อ 1331

(สำเนา)

ที่ ทม 1212/0011

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

10 มกราคม 2537

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี, ยะลา, นราธิวาสและสตูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วยนายยุทธนา พรหมดี นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "กระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขต การศึกษา 2 " ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ บุญช่วย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ สันติวรานนท์

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยดี จึงขอความ อนุเคราะห์จากท่าน ดำเนินการดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หัวหน้า หน่วยงานศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้างานบริหารทั่วไป หัวหน้างานการเงินและพัสดุ หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ ของทุกอำเภอในสังกัด เพื่อตอบแบบสอบถาม

2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากทุกอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยจะมาติดต่อขอรับคืน
จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภายในวันที่ 26 มกราคม 2537

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ประยัด ศรีวิหะ

(ดร.ประยัด ศรีวิหะ)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและบริการสังคม

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานเลขาธิการคณะ

โทร. (073) 331301, 349111 ต่อ 1306

โทรสาร. (073) 348519

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการวางแผนทางการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ในเขตการศึกษา 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนของผู้ตอบแบบ
สอบถามในการปฏิบัติงานวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยระบุ
ปัญหาและอุปสรรคต่อการวางแผนทางการศึกษาในสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ พร้อมเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

ในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน โปรดตอบคำถามทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริง ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ทำให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ และเป็นประโยชน์มากที่สุด

ผู้วิจัยขอเรียนว่าในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่ก่อผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด คำตอบของท่านเป็นความลับ และนำไปใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓
ลงใน ○ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ท่านดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบ สำหรับผู้วิจัย
  - หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
  - หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
  - หัวหน้างานการเจ้าหน้าที่ □1
  - หัวหน้างานการเงินและพัสดุ
  - หัวหน้างานบริหารทั่วไป

2. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ตั้งอยู่ในจังหวัด
  - ปัตตานี
  - ยะลา, □2
  - นราธิวาส
  - สตูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อประเด็นเกี่ยวกับการวางแผนงานของสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่ท่านสังกัดอยู่ ว่าท่านปฏิบัติ
เกี่ยวกับการวางแผนงานที่ผ่านมาอยู่ในระดับใด ลงในช่องที่
1 2 3 4 5 เพียงช่องเดียวเท่านั้น ซึ่งแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

ช่องหมายเลข 1	หมายถึง	ปฏิบัติงานน้อยที่สุด/ไม่ปฏิบัติเลย
ช่องหมายเลข 2	หมายถึง	ปฏิบัติงานน้อย
ช่องหมายเลข 3	หมายถึง	ปฏิบัติงานปานกลาง
ช่องหมายเลข 4	หมายถึง	ปฏิบัติงานมาก
ช่องหมายเลข 5	หมายถึง	ปฏิบัติงานมากที่สุด

หมายเหตุ แผนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หมายถึง แผนพัฒนา
การประถมศึกษาอำเภอ ระยะ 5 ปี แผนพัฒนาการประถมศึกษาอำเภอประจำปี
แผนปฏิบัติการประถมศึกษาอำเภอประจำปี

ข้อที่	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
1.	การกำหนดเป้าประสงค์ ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์นโยบาย การศึกษาของชาติ.....						[ ] 3
2.	ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัด การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ.....						[ ] 4
3.	ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัด การศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษา ศึกษาจังหวัด.....						[ ] 5
4.	ร่วมกันกำหนดนโยบายและเป้าประสงค์ การจัดการศึกษาของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ.....						[ ] 6
5.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึง อุปสรรคปัญหา ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ						
6.	เพื่อทำหน้าที่วางแผน.....						[ ] 7
6.	มีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือและ กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ การวางแผน.....						[ ] 8
7.	ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านการเกณฑ์ เด็กเข้าเรียน.....						[ ] 9

ข้อที่	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
8.	ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านการเรียน การสอน.....						☐ 10
9.	ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....						☐ 11
10.	ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านการนิเทศ.....						☐ 12
11.	ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านมหาวิทยาลัย (คน/งบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์).....						☐ 13
12.	ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านสภาพทั่วไป.....						☐ 14
13.	การศึกษาผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา.....						☐ 15
14.	ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน.....						☐ 16
15.	จัดประชุมบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาเพื่อระดมความคิดเห็น ในการจัดการศึกษา.....						☐ 17
16.	จัดระบบข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อ ความสะดวกในการค้นคว้านำไปใช้.....						☐ 18
17.	ร่วมประชุมซักซ้อมความเข้าใจในการ วางแผน.....						☐ 19
18.	มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ.....						☐ 20
19.	ได้จัดลำดับความสำคัญของปัญหา.....						☐ 21
20.	กำหนดระยะเวลาศึกษาข้อมูลเพื่อ เตรียมการวางแผนได้อย่างเหมาะสม.....						☐ 22

ข้อที่	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
	การเปิดโอกาสให้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติ						
21.	ประชุมซักซ้อมนโยบาย เป้าประสงค์ ก่อนการพิจารณาแนวทางในการปฏิบัติ.....						☐ 23
22.	ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาเพื่อกำหนด ความต้องการ.....						☐ 24
23.	ได้กำหนดระยะเวลาสำหรับการปฏิบัติ ตามแผน.....						☐ 25
24.	ได้กำหนดงบประมาณสำหรับการ ดำเนิน โครงการ/กิจกรรม.....						☐ 26
25.	ได้กำหนดพื้นที่ปฏิบัติในแต่ละ โครงการ/กิจกรรม.....						☐ 27
26.	ได้กำหนดวิธีการประเมินผลการ ปฏิบัติตามแผน.....						☐ 28
27.	ได้ชี้แจงรายละเอียดแนวทางในการ ปฏิบัติเพื่อผู้บริหารมีโอกาสตัดสินใจ.....						☐ 29
	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและ การกำหนดวัตถุประสงค์						
28.	ปรับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ แผนงาน/โครงการ ให้สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบัน.....						☐ 30

ข้อที่	กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
29.	ประชุมพิจารณาแผนงาน/โครงการ ที่ผู้เกี่ยวข้องเสนอ.....						☐ 31
30.	กำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ตามความรู้ความสามารถ.....						☐ 32
31.	กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติแผนงาน/ โครงการ ให้อย่างชัดเจน.....						☐ 33
32.	กำหนดแผนควบคุม กำกับ และ ติดตามไว้ล่วงหน้า.....						☐ 34
33.	จัดทำแผนฉบับร่างเป็นเอกสาร.....						☐ 35
การตรวจสอบและทบทวน							
34.	ประชุมหารือเพื่อทบทวนตรวจสอบ และปรับปรุงแผนฉบับร่าง.....						☐ 36
35.	เสนอแผนฉบับร่างให้คณะกรรมการ การประเมินศึกษาอำเภอพิจารณาเสนอ แนะและปรับปรุงแก้ไข.....						☐ 37
36.	จัดทำแผนเป็นเอกสารที่สมบูรณ์.....						☐ 38
37.	เสนอแผนไปยังสำนักงานการประม ศึกษาจังหวัดตามกำหนด.....						☐ 39

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในส่วนที่ท่านคิดว่าเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการวางแผน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ พร้อมเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

ปัญหาอุปสรรคการวางแผน	ข้อเสนอแนะ
1. การกำหนดเป้าประสงค์	....
2. การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึง ปัญหาอุปสรรค	....
3. การแปลโอกาสให้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติ	....

ปัญหาอุปสรรคการวางแผน	ข้อเสนอแนะ
4. การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด และ การกำหนดวัตถุประสงค์	....
5. การตรวจสอบและทบทวน	....

ตาราง 26 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1.	2.68	20.	4.95
2.	2.80	21.	4.52
3.	3.35	22.	5.60
4.	3.78	23.	4.37
5.	8.49	24.	5.03
6.	6.56	25.	3.27
7.	6.74	26.	3.71
8.	4.04	27.	5.84
9.	5.18	28.	4.52
10.	5.33	29.	4.27
11.	4.00	30.	4.60
12.	4.45	31.	4.06
13.	5.26	32.	6.80
14.	7.14	33.	3.56
15.	5.18	34.	1.12
16.	4.11	35.	3.68
17.	5.62	36.	4.69
18.	6.09	37.	4.95
19.	7.06		

ตาราง 27 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ขั้นที่	กระบวนการวางแผน	ค่าความเชื่อมั่น
1.	การกำหนดเป้าประสงค์	.91
2.	การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึง อุปสรรคปัญหา	.94
3.	การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	.91
4.	การเลือกแนวทางที่ดีที่สุดและการกำหนด วัตถุประสงค์	.91
5.	การตรวจสอบและทบทวน	.83
	รวมทั้งฉบับ	.97

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นายยุทธนา พรหมดี

วัน เดือน ปีเกิด 28 มกราคม 2506

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

กศ.บ. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2531

สงขลา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

อาจารย์ 1 ระดับ 4 ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี